

Rahapelaaminen ja peliongelmat – Suomalaisten rahapelaaminen 2019

Rahapelien pelaaminen riskitasolla on vähentynyt

PÄÄLÖYDÖKSET

- 78,4 % vastaajista oli pelannut vähintään yhtä rahapelityyppiä 12 viime kuukauden aikana.
- 36,3 % vastaajista oli pelannut internetissä 12 viime kuukauden aikana.
- 2,5 % pelaajista kulutti puolet (50 %) rahapelaamisen kokonaiskulutuksesta.
- 3,0 %:lla vastaajista oli rahapeliongelma ja 10,7 % oli pelannut riskitasolla 12 viime kuukauden aikana. Todennäköinen rahapeliriippuvuus oli 1,4 %:lla vastaajista.
- 21,1 % vastaajista kertoi, että vähintään yhdellä läheisellä oli ollut ongelmallista rahapelaamista.

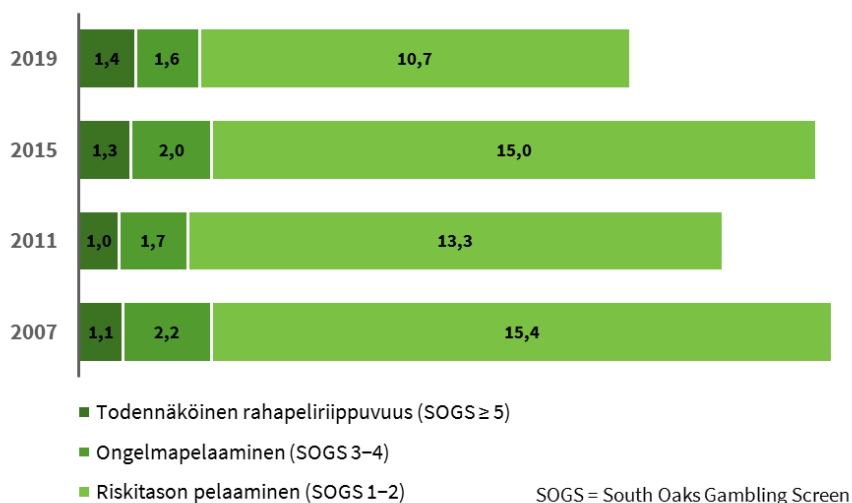
Suomalaisten rahapelaaminen -tutkimuksessa tarkastellaan 15–74-vuotiaiden suomalaisten rahapelaamista ja rahapeliongelmia vuosina 2007, 2011, 2015 ja 2019. THL toteutti tutkimuksen sosiaali- ja terveysministeriön (STM) toimeksiannosta. STM myös rahoitti tutkimuksen (arpajaislaki 52 §). Tilastokeskus toteutti tutkimuksen tiedonkeruun puhelinhaastatteluna. Vuoden 2019 tutkimukseen osallistui 3 994 suomalaista (vastausprosentti 52).

Vastaajista 78 prosenttia oli pelannut vähintään yhtä rahapelityyppiä 12 viime kuukauden aikana. Osuudessa ei tapahtunut muutoksia vuosien 2015 ja 2019 välillä, mutta pelaamisen useus muuttui. Harvemmin kuin kuukausittain pelanneiden osuus lisääntyi, ja sitä useammin pelaaminen puolestaan väheni. Vuonna 2019 vastaajista 29 prosenttia pelasi vähintään kerran viikossa.

Termiä rahapeliongelma käytetään kun puhutaan sekä ongelmapelaamisesta että rahapeliriippuvuudesta. Kolme prosenttia (noin 112 000 henkilöä) vastaajista raportoi rahapeliongelmaista 12 viime kuukauden aikana. Heidän lisäksi noin joka kymmenes ilmoitti pelanneensa riskitasolla. Riskitason rahapelaaminen tarkoittaa pelaamista, joka aiheuttaa yksittäisiä haittoja ja edeltää usein rahapeliongelman kehittymistä. Rahapeliongelman yleisyys ei muuttunut vuodesta 2015 vuoteen 2019. Riskitasolla pelaaminen kuitenkin väheni.

Lottopelit ja/tai Jokeri (64 %), arpapelit (47 %) ja raha-automaattipelit muualla kuin kasinolla (31 %) olivat suosituimmat Veikkauksen tarjoamat pelityypit. Rungas kolmannes oli pelannut internetissä 12 viime kuukauden aikana, mikä oli 13 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuonna 2015. 2,5 prosenttia pelaajista kulutti puolet rahapelaamiseen käytetystä rahasta. 2 917 000 Manner-Suomessa asuvasta henkilöstä, jotka pelasivat rahapelejä, tämä tarkoittaa 72 000 henkilöä.

Kuvio 1. Rahapeliongelman ja riskitason rahapelaamisen yleisyys 12 viime kuukauden aikana, osuus vastaajista vuosina 2007–2019 (%).

Anne Salonen
anne.salonen@thl.fi

Heli Hagfors
heli.hagfors@thl.fi

Kalle Lind
kalle.lind@thl.fi

Jukka Kontto
jukka.kontto@thl.fi

Sisällysluettelo

Tutkimuksen tausta.....	3
Rahapelaaminen	3
Rahapelaamisen yleisyys	3
Rahapelaamisen useus	4
Yksinoikeusjärjestelmässä tarjottavien rahapelien pelaaminen	4
Rahapelaaminen pelin tarjoajan mukaan.....	5
Pelattujen rahapelityyppien määrä.....	6
Rahapelaamisen kanava	7
Viikoittain rahapelaamiseen käytetyt rahamäärät vuonna 2019	8
Rahapeliongelma pelaajan näkökulmasta.....	8
Rahapeliongelman ja riskitason pelaamisen yleisyys	9
Peliongelman vakavuus pelaamiseen osallistumisen mukaan	10
Peliongelman vakavuus eri pelityyppien pelaamisen mukaan.....	11
Läheisten rahapeliongelmat	13
Alueelliset vertailut.....	15
12 viime kuukauden aikana pelanneet	15
Viikoittain pelanneet.....	16
Vähintään neljää pelityyppiä pelanneet	17
Internetissä rahapelejä pelanneet.....	18
Vähintään riskitasolla pelanneet.....	19
Lähipiirissä vähintään yksi ongelmallisesti pelaaja.....	20
Käsitteet ja määritelmät.....	21
Kirjallisuutta	23
Laatuseloste	24
Liitetaulukot	31
Liitekuvio	32

Vuoden 2019 tilastossa huomioitavaa:

Vuoden 2016 loppuun asti rahapelaaminen järjestettiin Suomessa valtion hallitseman kolmen peliyhteisön yksinoikeudella. Nämä olivat Raha-automaattiyhdistys (RAY), Veikkaus Oy ja Fintoto Oy.

Suomalainen rahapelijärjestelmä uudistui tammikuussa 2017 kun peliyhteisöt yhdistettiin Veikkaus Oy:ksi.

Yhdistymisen tavoitteena oli estää entisen kolmen peliyhteisön keskinäinen kilpailu sekä ehkäistä ja vähentää rahapelihaittoja entistä paremmin.

1.10.2010 alkaen rahapelaamisen ikäraja on ollut 18 vuotta, ja raha-automaattien osalta siirtymäajan myötä 1.7.2011 alkaen. Aikaisemmin ikäraja oli 15 vuotta.

Yleisesti huomioitavaa

Rahapelaaminen on mahdollista Suomessa niin sanotusti kivijalassa, mutta myös internetissä joko tietokoneilla tai mobiililaitteilla.

Kivijalkapelaamisella tarkoitetaan rahapelien pelaamista muualla kuin internetissä, esimerkiksi peliyhteisöjen pelipisteissä (kasino, pelisalit jne.) sekä pelien jälleenmyyjien tiloissa (kioskit, ruokakaupat, ravintolat jne.).

Veikkauksella on yksi kasino ja se sijaitsee Helsingissä. Toinen kasino on suunnitteilla Tampereelle.

Tutkimuksen tausta

Suomalaisten rahapelaaminen -väestötutkimuksessa tarkastellaan 15–74-vuotiaiden Manner-Suomessa asuvien suomalaisten rahapelaamista ja rahapeliongelmia vuosina 2007, 2011, 2015 ja 2019. THL toteutti tutkimuksen sosiaali- ja terveysministeriön (STM) toimeksiannosta. STM myös rahoitti tutkimuksen (arpajaislaki 52 §). Tilastokeskus toteutti tutkimuksen tiedonkeruun puhelinhaastatteluina 2.9.–13.12.2019. Vuoden 2019 tutkimukseen osallistui 3994 suomalaista (vastausprosentti 52).

Rahapelaaminen

Rahapelaamisella viitataan sellaisten pelien pelaamiseen, joissa pelin voitto tai tappio on rahaa tai rahan arvoinen. Näitä pelejä ovat esimerkiksi lotto, raha-automaattipelit, raaputusarvat ja vedonlyöntipelit. Rahapelejä voi pelata myös internetissä. Arpajaislaki määrittelee arpajaiset eli rahapelit toiminnaksi, johon osallistutaan vastiketta vastaan ja jossa osallistuja voi saada kokonaan tai osittain sattumaan perustuvan rahavoiton. Rahapelejä eivät ole video-, konsoli-, tietokone- ja mobiilipelit tai muut sellaiset digitaaliset pelit, joita ei pelata rahasta tai rahapanoksilla.

Rahapelaamisen yleisyys

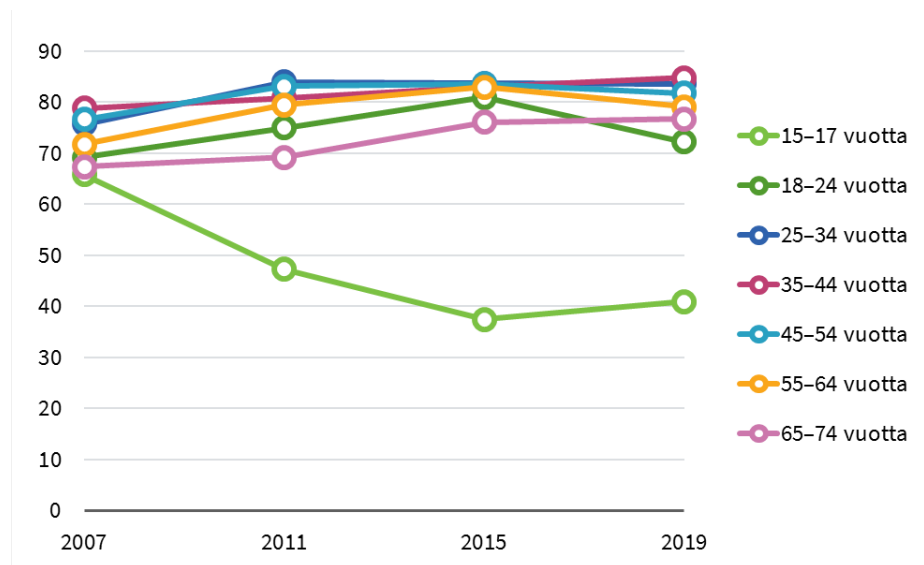
Vuonna 2019 vastaajista 78,4 prosenttia oli pelannut vähintään yhtä rahapelityyppiä 12 viime kuukauden aikana (naiset 74,5 %, miehet 82,2 %). Tämä tarkoittaa noin 2 917 000 Manner-Suomessa asuvaa henkilöä.

Niiden vastaajien osuus, jotka olivat pelanneet vähintään yhtä rahapelityyppiä 12 viime kuukauden aikana ei muuttunut vuosien 2015 ja 2019 välillä (liitetaulukko 1). Toisaalta rahapelejä pelanneiden miesten rahapelaaminen väheni vuosien 2015 ja 2019 välillä. Ikäryhmittäinen tarkastelu osoitti, että vain 18–24-vuotiaiden pelaaminen väheni (kuvio 2).

Kaiken kaikkiaan rahapelaaminen on yleistynyt verrattuna vuoteen 2007.

Rahapelaaminen on yleistynyt molemmilla sukupuolilla ja kaikissa yli 24-vuotiaiden ikäryhmissä. Toisaalta 15–17-vuotiaiden pelaajien osuus väheni vuodesta 2007 vuoteen 2015, mikä johtunee rahapelaamisen ikärajamuutoksesta.

Kuvio 2. Rahapelaamisen yleisyys 12 viime kuukauden aikana, osuudet 15–74-vuotiaista vastaajista ikäryhmittäin vuosina 2007–2019 (%)

Yleisesti huomioitavaa

Veikkauksella on yksinoikeus rahapelien toimeenpanoon Manner-Suomessa.

PAF (Ålands Penningautomatförening) vastaa rahapelien toimeenpanosta Ahvenanmaalla, jossa sillä on yksinoikeus. PAF toimeenpanee rahapelejä internetissä, mutta myös Suomen ja Ruotsin/Viron laivoilla.

Ulkomaisten peliyhtiöiden pelien pelaaminen tapahtuu pääosin internetissä.

PAF:n ja/tai ulkomaisten pelintarjoajien pelien pelaamista ei ole lainsäädännössämme kielletty.

Lisäksi suomalaiset voivat pelata yksityistä rahapeliä ja/tai korttipeliä rahapanoksin.

Vuoden 2019 tilastossa huomioitavaa:

Rahapelien valikoima ja tarjonta muuttuu jatkuvasti: uusia pelejä tulee markkinoille ja vanhoja saattaa poistua markkinoilta.

Pelitarjonnan muuttumisen takia eri pelityyppien pelaamista on kartoitettu hieman eri tavalla eri vuosina. Ajallisen vertailukelpoisuuden mahdollistamiseksi joitain pelityyppisiä on yhdistetty tätä tilastoa varten.

Pelikehittelyn seurauksena myös saman pelityypin ominaisuudet, ja näin ollen myös pelien haitallisuus, ovat saattaneet muuttua vuoden 2007 ja 2019 välillä.

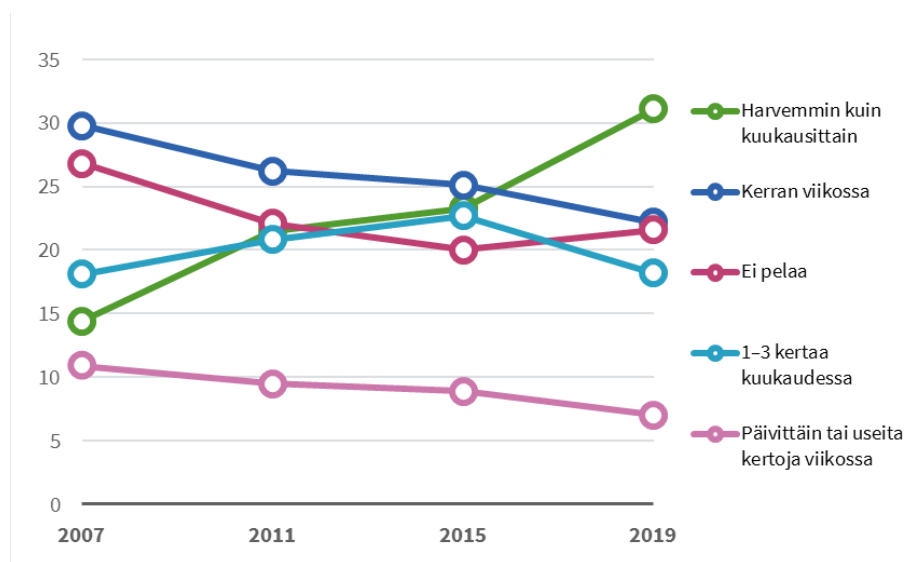
Rahapelaamisen useus

Vuonna 2019 runsas neljännes (29,2 %) vastaajista pelasi rahapelejä kerran viikossa tai useammin (naiset 20,3 %, miehet 38,0 %). Miehet pelasivat tavallisimmin 1–3 kertaa kuukaudessa (57,7 %), kun naisten tavallisin pelaamistiheys oli harvemmin kuin kerran kuukaudessa (37,6 %) tai 1–3 kertaa kuukaudessa (36,9 %).

Säännöllinen rahapelaaminen vähentyi vuodesta 2015 vuoteen 2019 (liitetaulukot 2–5, kuvio 3). Rahapelaaminen päivittäin tai useita kertoja viikossa väheni 18–24- ja 55–64-vuotiailla. Toisaalta rahapelaaminen harvemmin kuin kerran kuukaudessa yleistyi kaikissa ikäryhmissä, paitsi 45–54-vuotiailla. Muutokset pelaamisen useudessa olivat samansuuntaisia molemmilla sukupuolilla vuosien 2015 ja 2019 välillä.

Rahapelaaminen vähintään kerran kuukaudessa on vähentynyt myös vuodesta 2007 vuoteen 2019. Samalla ajanjaksolla rahapelaaminen harvemmin kuin kerran kuukaudessa on puolestaan yleistynyt. Nämä muutokset ovat olleet samansuuntaisia molemmilla sukupuolilla.

Kuvio 3. Rahapelaamisen useus 12 viime kuukauden aikana, osuudet 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 (%)

Yksinoikeusjärjestelmässä tarjottavien rahapelien pelaaminen

Vuonna 2019 vastaajista 77,9 prosenttia (noin 2 897 000 henkilöä) oli pelannut vähintään yhtä Veikkauksen tarjoamaa rahapelityyppiä 12 viime kuukauden aikana (naiset 74,1 %, miehet 81,5 %).

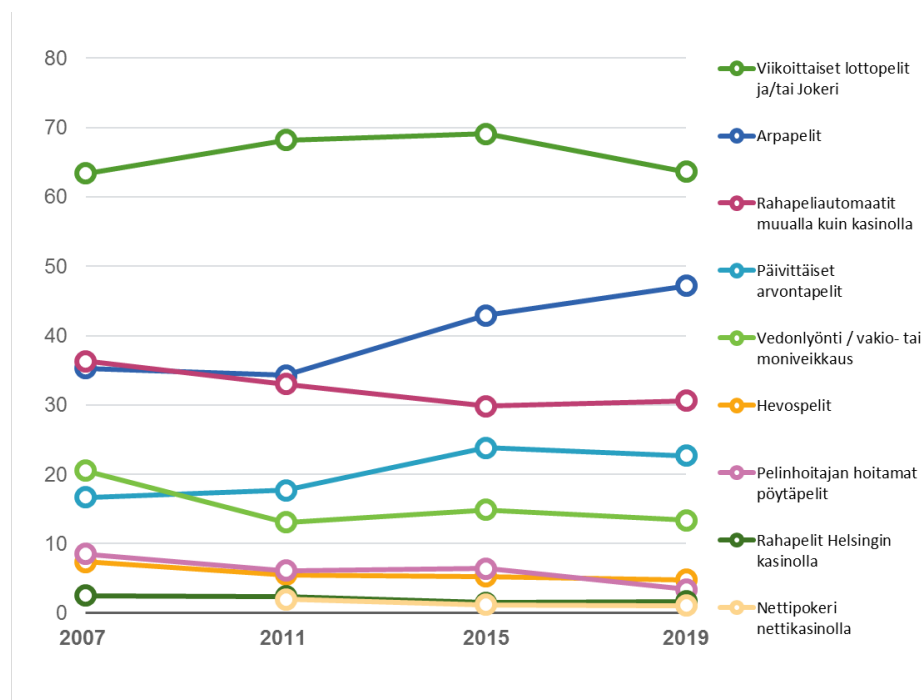
Suosituimmat Veikkauksen tarjoamat pelityypit olivat viikoittaiset lottopelit ja/tai Jokeri (63,6 %), arpapelit (47,2 %) ja raha-automaattipelit muualla kuin kasinolla (30,6 %) (liitetaulukko 6, kuvio 4). Nämä kolme pelityyppiä ovat olleet kolmen suosituimman pelityypin joukossa vuodesta 2007 asti. Vuonna 2019 arpapelien ja raha-automaattipelien pelaamista tiedusteltiin aikasempaa yksityiskohtaisemmin. Vuonna 2019 vastaajista 44,6 prosenttia oli pelannut raaputettavia arpapelejä ja 7,9 prosenttia Veikkauksen internetarjoja. Vastaajista 28,3 prosenttia oli pelannut raha-automaattipelejä pelipisteissä, 5,2 prosenttia pelisaleissa ja 8,2 prosenttia Veikkauksen verkkosivuilla.

Viikoittaisten lottopelien ja/tai Jokerin sekä pelinhoitajan hoitamaa pöytäpeliä (ruletti, black jack) muualla kuin kasinolla pelanneiden pelaajien osuus pieneni vuodesta 2015 vuoteen 2019. Samanaikaisesti arpapelien pelaajien osuus kasvoi.

Viikoittaisten lottopelien ja/tai Jokerin pelaajien osuus ei kuitenkaan ole muuttunut vuosien 2007 ja 2019 välillä, mutta arpapelien ja päivittäisten arvontapelien pelaaminen on yleistynyt. Vedonlyöntipelien (ml. vakio ja moniveikkaus) ja raha-automaattipelien

pelaaminen on puolestaan vähentynyt. Myös Helsingin kasinolla pelattavien pelien, pelihoitajan hoitamaa pöytäpeliä (ruletti, black jack) muualla kuin kasinolla pelanneiden ja hevospelien pelaajien osuus on pienentynyt.

Kuvio 4. Yksinoikeusjärjestelmässä tarjottavien rahapelien pelaaminen 12 viime kuukauden aikana, osuudet 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 (%)

Rahapelaaminen pelin tarjoajan mukaan

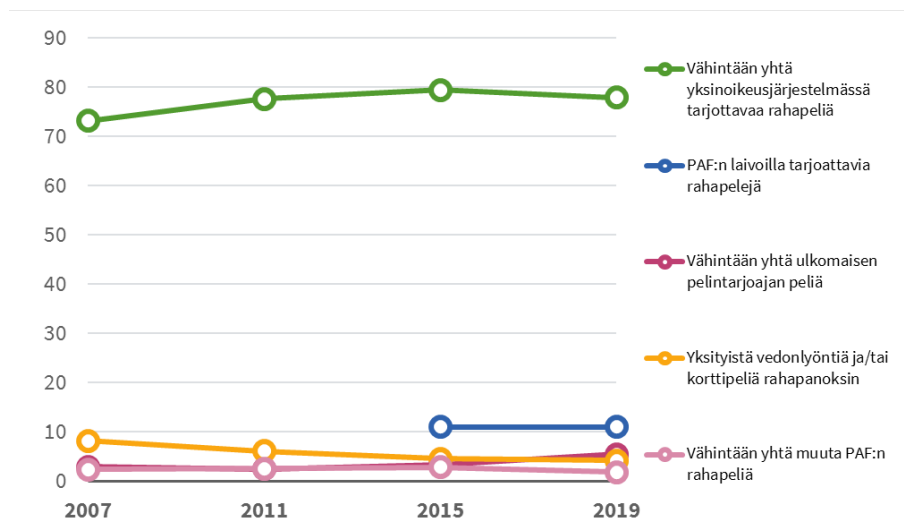
Vuonna 2019 yksinoikeusjärjestelmässä tarjottava pelaaminen viittaa Veikkauksen rahapeleihin, aikaisempina vuosina vastaavia rahapelejä tarjosi kolme peliyhteisöä: RAY, Fintoto ja Veikkaus.

Vuonna 2019 vastaajista 77,9 prosenttia oli pelannut vähintään yhtä Veikkauksen tarjoamaa rahapeliä. Toisaalta vastaajista 6,2 prosenttia (noin 231 000 henkilöä) oli pelannut vähintään yhtä muun tarjoajan rahapeliä internetissä (liitetaulukko 7). Edellä mainittu luokittelu sisältää PAF:n ja ulkomaisten peliyhtiöiden pelien pelaamisen internetissä, mutta ei yksityistä rahapelaamista ja PAF:n pelien pelaamista laivoilla. Lähes kaikki (98,1 %) yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolella tarjottavien rahapelien pelaajista olivat pelanneet myös yksinoikeusjärjestelmässä tarjottavaa rahapeliä.

Vähintään yhtä yksinoikeusjärjestelmässä tarjottavaa rahapeliä pelanneiden vastaajien osuus ei muuttunut vuodesta 2015 vuoteen 2019 (kuvio 5). Vähintään yhtä muun tarjoajan rahapelien pelaaminen internetissä kuitenkin yleistyi 1,1 prosenttiyksiköllä: kun vuonna 2015 pelaajia oli 5,1 prosenttia niin vastaava luku vuonna 2019 oli 6,2 prosenttia. PAF:n rahapelien pelaajien osuus internetissä kuitenkin pieneni 2,8 prosentista 1,8 prosenttiin vuosien 2015 ja 2019 välillä ja ulkomaisten peliyhtiöiden rahapelien pelaajien osuus puolestaan kasvoi 3,3 prosentista 5,4 prosenttiin (liitetaulukko 7).

Vaikka vähintään yhtä yksinoikeusjärjestelmässä tarjottavaa rahapeliä pelanneiden vastaajien osuus on viime vuosina pysynyt vakaana, on osuus kuitenkin kasvanut 4,7 prosenttiyksiköllä vuodesta 2007 vuoteen 2019. Samalla ajanjaksolla yksityisen vedonlyönnin ja/tai korttipelin rahapanoksin pelaajien osuus on pienentynyt 8,2 prosentista 4,2 prosenttiin. Yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolella internetissä tarjottavien rahapelien pelaajien osuus on puolestaan kasvanut 4,4 prosentista 6,2 prosenttiin vuodesta 2007 vuoteen 2019.

Kuvio 5. Rahapelaaminen pelin tarjoajan mukaan 12 viime kuukauden aikana, osuudet 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 (%)

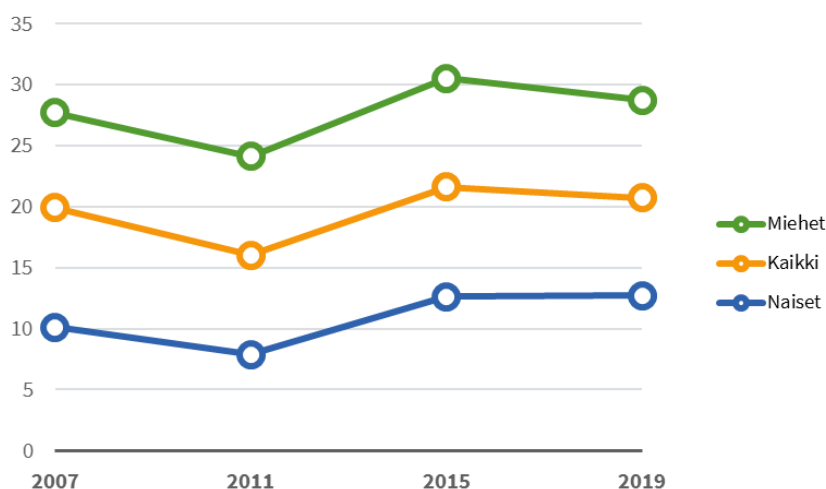
Niitä yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolella tarjottavien rahapelien pelaajia (6,2 %, n = 220), jotka olivat pelanneet joko PAF:n tai jonkin ulkomaisen peliyhtiön rahapelejä tarkasteltiin yksityiskohtaisemmin. Tästä tarkastelusta poissuljettiin ne, jotka olivat pelanneet yksityistä rahapeliä tai rahapelejä Ruotsin ja/tai Viron laivoilla. Tällä pelaajaryhmällä oli keskimäärin 2,7 eri pelitiliä (vaihteluväli 0–30, mediaani 2). 30,4 prosentilla näistä pelaajista oli kolme tai enemmän pelitiliä. He pelasivat tavallisimmin yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolella tarjottavia raha-automaattipelejä, vedonlyöntipelejä ja pokeria. Kolme yleisintä raportoitua syytä pelata yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolella tarjottavia rahapelejä olivat hyvät voittokertoimet ja paremmat palautusprosentit, suuret voitot ja laajempi pelivalikoima.

Pelattujen rahapelityyppien määrä

Vuonna 2019 joka viides vastaaja (20,7 %) oli pelannut vähintään neljää eri pelityyppiä (liitetaulukko 8). Vähintään neljää eri pelityyppiä pelanneiden osuus ei muuttunut vuodesta 2015 vuoteen 2019. Tosin samalla ajanjaksolla vähintään neljää eri pelityyppiä pelanneiden osuus pieneni 18–24-vuotiailla, mutta kasvoi 45–54-vuotiailla.

Vähintään neljän pelityypin pelaaminen on kuitenkin lisääntynyt naisilla vuodesta 2007 vuoteen 2019 (kuvio 6). Vähintään neljän pelityypin pelaaminen on lisääntynyt erityisesti 35–54-vuotiailla, mutta toisaalta vähentynyt 15–17-vuotiailla.

Kuvio 6. Vähintään neljää pelityyppiä pelanneet 12 viime kuukauden aikana, osuudet 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 (%)

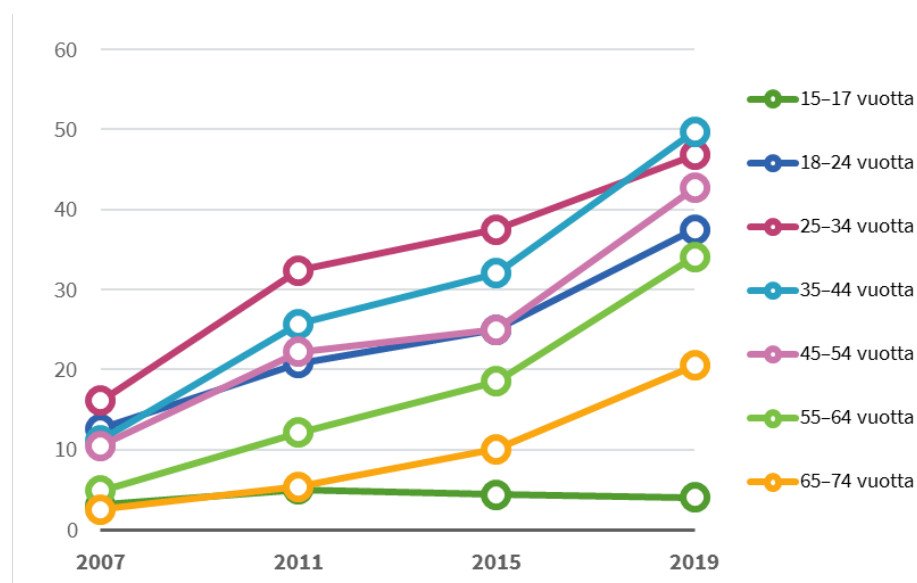

Rahapelaamisen kanava

Vuonna 2019 vastaajista 36,3 prosenttia oli pelannut internetissä 12 viime kuukauden aikana (naiset 27,2 %, miehet 46,0 %) (liitetaulukko 9). Samana vuonna 14,0 prosenttia vastaajista oli pelannut ainoastaan internetissä ja 22,3 prosenttia oli pelannut sekä internetissä että niin sanotusti kivijalassa. Ainoastaan kivijalassa pelanneiden osuus oli 41,8 prosenttia.

Rahapelejä internetissä pelanneiden vastaajien osuus on kasvanut vuodesta 2007 alkaen: vuodesta 2015 vuoteen 2019 internetissä pelanneiden osuus kasvoi 12,7 prosenttiyksiköllä. Vuodesta 2007 alkaen muutos on ollut samansuuntainen sekä naisilla että miehillä, mutta myös kaikissa 18-vuotiaiden tai sitä vanhempien ikäryhmissä (kuvio 7).

Kuvio 7. Internetissä rahapelejä pelanneet, osuudet 15–74-vuotiaista vastaajista ikäryhmittäin vuosina 2007–2019 (%)

Viikoittain rahapelaamiseen käytetyt rahamäärät vuonna 2019

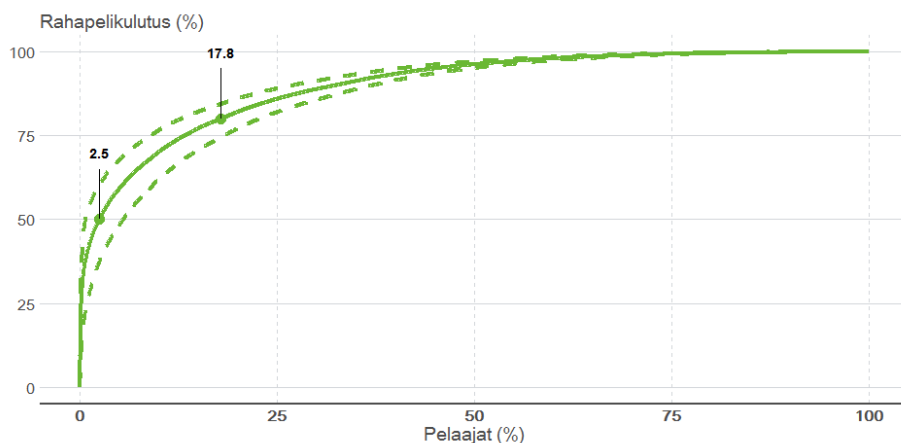
12 viime kuukauden aikana pelanneita (n = 3122) pyydettiin arvioimaan, kuinka paljon he käyttävät rahaa rahapeleihin. Keskimäärin rahapeleihin käytettiin yhden viikon aikana 10,33 euroa (95 %:n luottamusväli 7,86–12,80 euroa, mediaani 2,5 euroa). Miesten keskiarvo oli 15,60 euroa (95 %:n luottamusväli 11,04–20,17 €) ja naisten keskiarvo oli 4,47 euroa (95 %:n luottamusväli 3,45–5,50 €).

Vuonna 2019 pelaajista 2,5 prosenttia kulutti 50 prosenttia rahapelaamisen kokonaiskulutuksesta ja 17,8 prosenttia pelaajista kulutti 80 prosenttia (kuvio 8). Tämä tarkoittaa sitä, että kun 2 917 000 Manner-Suomessa asuvaa henkilöä pelasi rahapelejä vuonna 2019, niin 72 000 henkilöä kulutti puolet sen vuoden kokonaiskulutuksesta.

Lisäksi vuonna 2019 vastaajilta tiedusteltiin ensimmäistä kertaa sitä, kuinka suuri osa rahapelikulutuksesta tuli Veikkauksen rahapeleistä. Kaikkien pelaajien kulutuksesta 87,5 prosenttia tuli Veikkauksen peleistä ja 12,5 prosenttia Veikkauksen ulkopuolisista peleistä. Internetpelaajien osalta Veikkauksen osuus kulutuksesta oli pienempi: 83,6 prosenttia tuli Veikkauksen peleistä ja yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisten pelien osuus oli 16,4 prosenttia. Vuonna 2019, 642 vastaajaa oli käyttänyt rahaa myös yksinoikeusjärjestelmän ulkopuoliseen rahapelaamiseen. Tämän pelaajaryhmän tarkempi tarkastelu osoitti, että 77,4 prosenttia heidän kulutuksestaan tuli Veikkauksen peleistä ja loput 22,6 prosenttia yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolelta.

Vuonna 2019 vastaajat saivat ilmoittaa oman rahapelikulutuksensa haluamansa pelaamistiheyden mukaan. Aikaisempina vuosina rahapelikulutusta oli tiedusteltu hieman eri tavalla, minkä vuoksi tässä raportissa rahapelikulutuksesta ei tehdä aikavertailuja. Rahapelaamisen kokonaiskulutuksen kumuloituminen pelaajilla vuosina 2007–2015 on kuitenkin esitetty liitekuvioiden 1.

Kuvio 8. Rahapelaamisen kokonaiskulutuksen kumuloituminen pelaajilla ja 95 %:n luottamusvälit vuonna 2019

Yleisesti huomioitavaa

Vastaajan oman rahapelaamisen ongelmallisuutta on kartoitettu kahdella mittarilla.

- SOGS:ia (The South Oaks Gambling Screen) on käytetty vuodesta 2003 alkaen.
- SOGS:n tulokset mahdollistavat pisimmän ajallisen vertailun Suomessa.
- PGSI:tä (The Problem Gambling Severity Index) on käytetty vuodesta 2011 alkaen.
- PGSI:n tulokset soveltuvat esimerkiksi rahapeliongelman yleisyyden vertailuun eri Pohjoismaissa.

Rahapeliongelma pelaajan näkökulmasta

Rahapelaamisen ongelmallisuutta arvioitiin ensisijaisesti SOGS-mittarilla (The South Oaks Gambling Screen; Lesieur & Blume 1987; 1993). Termiä rahapeliongelma (SOGS ≥ 3) käytetään yläkäsitteenä kun puhutaan ongelmapelaamisesta ja rahapeli-riippuvuudesta. Nämä kaksi luokkaa ovat toisensa poissulkevia. Ongelmallisen pelaamisen vakavuutta kuvaavalla jatkumolla todennäköinen rahapeli-riippuvuus ((SOGS ≥ 5) on ongelman vakavin muoto. Ongelmapelaaminen puolestaan kuvaa rahapeli-riippuvuutta lievempää tilaa, johon liittyy kielteisiä seurauksia, kuten esimerkiksi terveysongelmia ja talousvaikeuksia. Riskitason pelaaminen (SOGS = 1–2) on ongelman lievin muoto. Riskitason rahapelaamisella tarkoitetaan pelaamista, joka ei aiheuta pelaajalle merkittäviä haittoja. Toisaalta se usein edeltää rahapeliongelman kehittymistä.

Rahapeliiongelman ja riskitason pelaamisen yleisyys

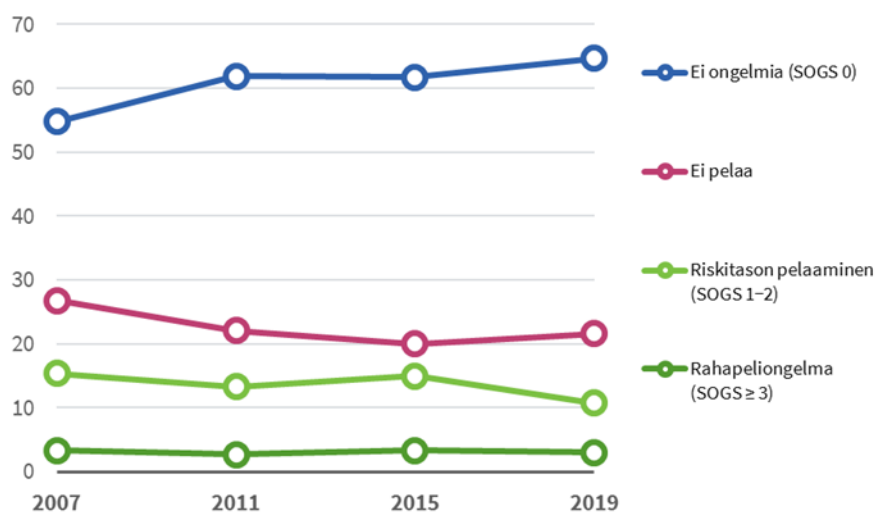
Vuoden 2019 tutkimuksen mukaan 15–74-vuotiaista vastaajista 3,0 prosentilla oli rahapeliiongelma (noin 112 000 henkilöä). Todennäköinen rahapeliriippuvuus oli 1,4 prosentilla heistä (noin 52 000 henkilöä). Miehistä rahapeliiongelma oli 4,0 prosentilla kun vastaava osuus naisilla oli 2,1 prosenttia (kuvio 10). Rahapeliiongelma oli yleisin 18–24-vuotiailla (5,3 %) ja 25–34-vuotiailla (4,8 %). Vuonna 2019 riskitasolla pelanneiden osuus oli 10,7 prosenttia (noin 397 000 henkilöä).

Rahapeliiongelman yleisyys ei muuttunut vuosien 2015 ja 2019 välillä (Liitetaulukko 10). Vähintään riskitasolla pelaaminen (SOGS ≥ 1) kuitenkin väheni molemmilla sukupuolilla (liitetaulukko 11) ja muissa ikäluokissa paitsi 25–44-vuotiailla ja 65-vuotiailla ja sitä vanhemmilla. Riskitason rahapelaaminen on vähentynyt myös verrattuna vuoteen 2007 miehillä (kuvio 9) sekä alle 25-vuotiaiden ja 35–54-vuotiaiden ikäryhmissä.

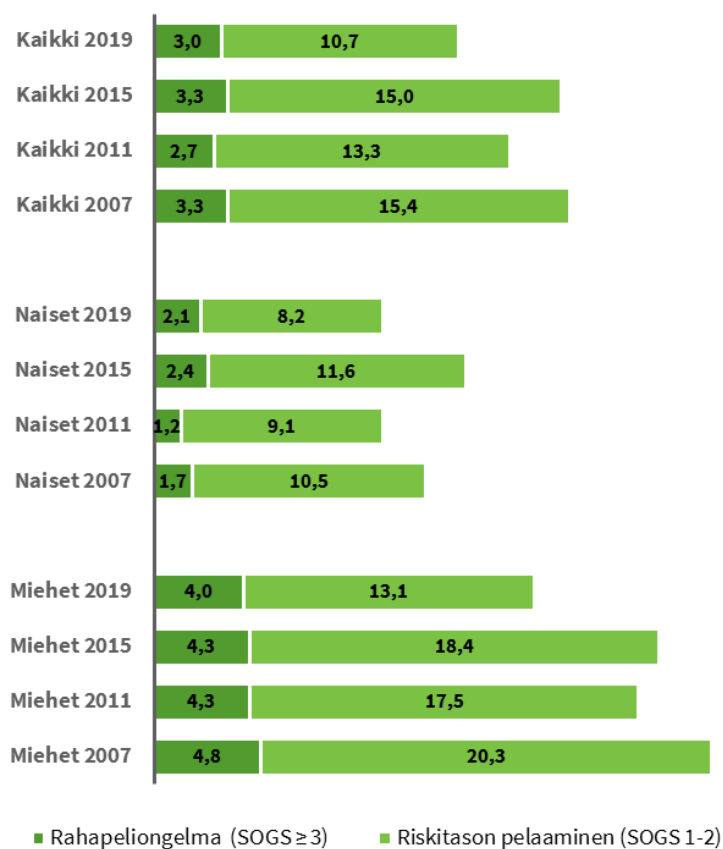
Todennäköisen rahapeliriippuvuuden yleisyys ei muuttunut vuodesta 2015 vuoteen 2019, mutta ei myöskään vuodesta 2007 vuoteen 2019. Vuonna 2019 todennäköinen rahapeliriippuvuus oli 1,9 prosentilla miehistä ja 0,9 prosentilla naisista.

Rahapelaaminen ilman ongelmia (SOGS 0) sen sijaan yleistyi vuosien 2015 ja 2019 välillä (kuvio 9). Erityisesti pelaaminen ilman ongelmia yleistyi miehillä ja 15–17-vuotiailla sekä 35–44-vuotiailla (liitetaulukko 12). Rahapelaaminen ilman ongelmia yleistyi myös verrattuna vuoteen 2007 sekä miehillä että naisilla ja kaikissa ikäryhmissä paitsi 15–17-vuotiailla. Vuonna 2019 ilman ongelmia pelanneiden osuus oli 64,7 prosenttia.

Kuvio 9. Rahapeliiongelmien ja riskitason pelaamisen yleisyys 12 viime kuukauden aikana, osuudet 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 (%).

Kuvio 10. Rahapeliongelma ja riskitason rahapelaaminen 12 viime kuukauden aikana, osuudet 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 sukupuolittain (%).

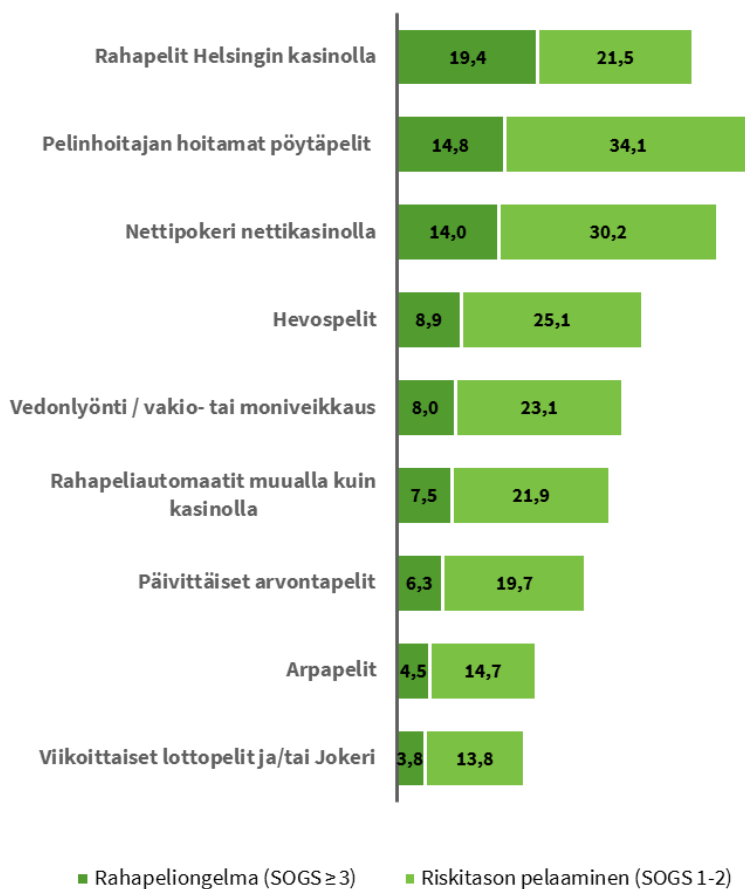
Vastaavat rahapeliongelman yleisyyttä kuvaavat PGSI-mittarilla saadut tulokset on esitetty liitetaulukossa 13.

Peliongelman vakavuus pelaamiseen osallistumisen mukaan

Rahapeliongelman yleisyyttä ja riskitason rahapelaamista tarkasteltiin rahapelaamiseen osallistumisen mukaan (liitetaulukko 14). Päivittäin tai useita kertoja viikossa pelaavilla ja vähintään neljää rahapelityyppiä pelanneilla rahapeliongelma oli muita vastaajia yleisempää. Kerran kuukaudessa tai sitä useammin pelanneilla tai vähintään kolmea eri pelityyppiä pelanneilla riskitason rahapelaaminen oli muita pelaajia yleisempää.

Pelaamisen kanavaa tarkasteltaessa henkilöillä, jotka olivat pelanneet sekä internetissä että kivijalassa, oli muita pelaajia useammin rahapeliongelma tai riskitason pelaamista. Vuonna 2019 tiedusteltiin ensimmäistä kertaa Veikkauksen etuasiakkuutta ja sen tasoa. Etuasiakkuus on Veikkauksen rekisteröityneiden asiakkaiden yhteinen asiakasohjelma. Tasolta toiselle ja siten houkuttavampien etujen piiriin siirtyäkseen tulee asiakkaan ottaa pelaamisen hallinnan välineitä käyttöönsä ja myös pelata edellistasoon verrattuna enemmän. Etuasiakkaat voivat pelata Veikkauksen pelejä myyntipaikkojen lisäksi myös internetissä ja mobiilisti. Veikkauksen etuasiakkailla, erityisesti Hopea- ja Kulta-asiakkailla, oli muita pelaajia useammin rahapeliongelma tai riskitason pelaamista. Myös henkilöillä, joilla oli yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolinen pelitili tai useampi pelitili, oli muita pelaajia useammin rahapeliongelma tai riskitason pelaamista. Pelitilillä tarkoitetaan rahapeliyhtiön rahapelejä varten pitämää pelaajan tiliä, jolle kirjataan pelitapahtumat sekä rahansiirrot pelaajan ja rahapeliyhtiön välillä. Toisaalta he pelasivat myös muita pelaajia useammin viikoittain ja useampia pelityyppisiä.

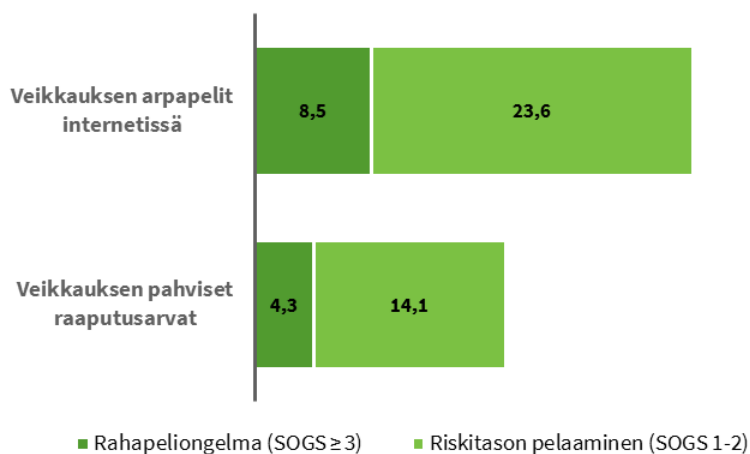
Kuvio 11. Rahapeliongelmien yleisyys eri pelityyppettä pelanneiden mukaan, osuus 15–74-vuotiaista pelaajista vuonna 2019 (%)

Peliongelman vakavuus eri pelityyppien pelaamisen mukaan

Yksinoikeusjärjestelmässä tarjottavia pelityyppettä tarkasteltaessa havaittiin, että vuonna 2019 rahapeliongelmia oli yleisimmin rahapelejä Helsingin kasinolla pelanneilla, pelihoitajan hoitamaa pöytäpeliä pelanneilla ja nettikasinopelejä pelanneilla (liitetaulukko 15, kuvio 11). Toisaalta nämä pelaajat pelasivat myös muita pelaajia useammin viikoittain ja useampia pelityyppettä. Vähintään rahapeliongelmia oli lottopelejä ja/tai Jokeria pelanneilla. Tulokset olivat samansuuntaisia myös vähintään riskitason rahapelaamista tarkasteltaessa.

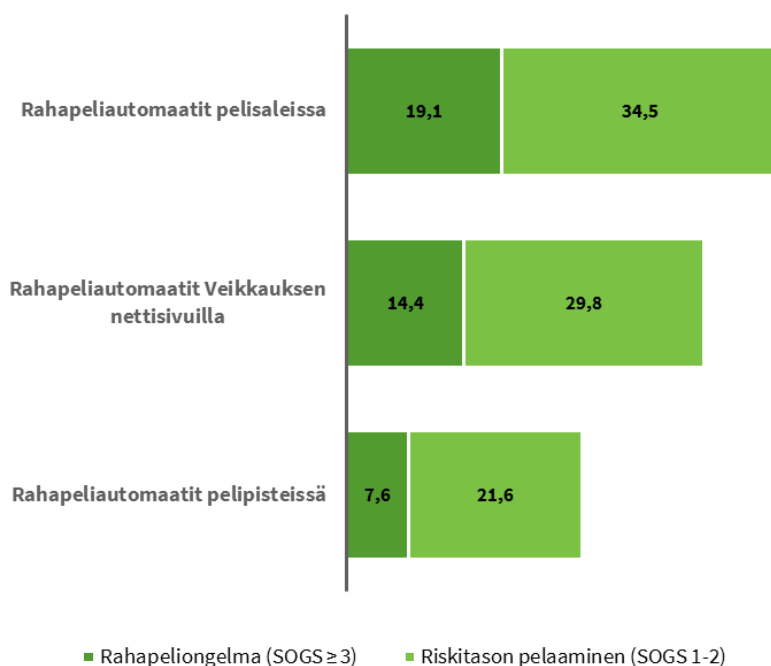
Kuvio 12. Rahapeliongelmien yleisyys pahvi- ja internetarpojen pelaajilla, osuus 15–74-vuotiaista pelaajista vuonna 2019 (%)

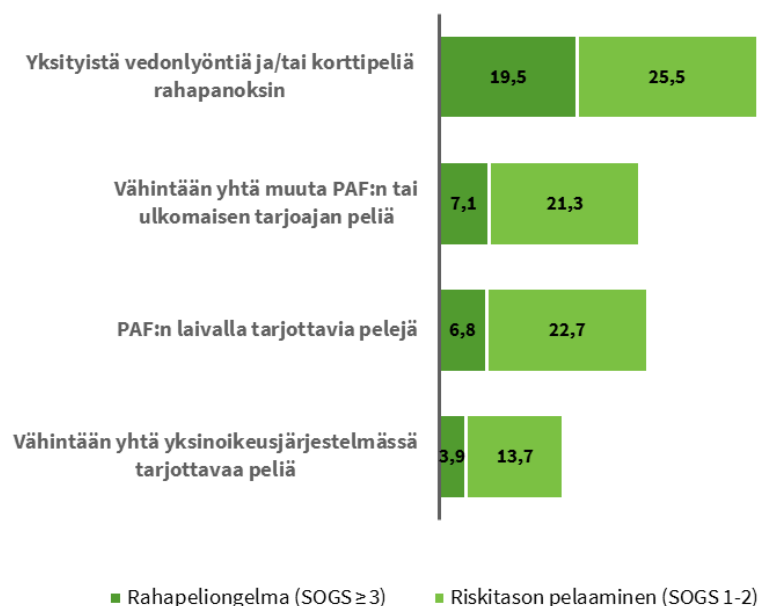
Tarkasteltaessa erikseen Veikkauksen pahvi- ja internetarpoja pelanneita, havaittiin että internetarpojen pelaajilla rahapeliongelma ja riskitason pelaaminen oli yleisempää kuin pahviarpoja pelanneilla (kuvio 12).

Henkilöillä, jotka olivat pelanneet raha-automaattipelejä Veikkauksen pelisaleissa (Pelaamo, Feel Vegas jne) ja internetsivuilla oli rahapeliongelma tavallisemmin kuin pelipisteissä (ruokakaupat, kioskit jne.) pelanneilla (kuvio 13).

Kuvio 13. Rahapeliongelmien yleisyys raha-automaattipelien pelaamisen mukaan eri ympäristöissä, osuus 15–74-vuotiaista pelaajista vuonna 2019

Kuvio 14. Rahapeliongelmien yleisyys eri pelintarjojien pelien pelaajilla, osuus 15–74-vuotiaista pelaajista vuonna 2019

Tarkasteltaessa rahapelihaittojen kokemista vuonna 2019 rahapeliin tarjoajan mukaan havaittiin, että vain Veikkauksen rahapelejä pelanneilla rahapeliongelma ja riskitason rahapelaaminen olivat harvinaisempia kuin yksityistä vedonlyöntiä ja/tai korttipeliä pelanneilla sekä yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisia pelejä pelanneilla (liitetaulukko 16, kuvio 14). Toisaalta yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisia pelejä pelanneet pelasivat myös muita pelejä useammin viikoittain ja useampia pelityyppejä.

Läheisten rahapeliongelmat

Vuoden 2019 tilaston mukaan vastaajista 21,1 prosenttia (noin 790 000 henkilöä) kertoi, että yhdellä tai useammalla läheisellä oli ollut ongelmallista rahapelaamista (liitetaulukko 17). Niiden vastaajien osuus, joilla oli ollut lähipiirissään ongelmallista rahapelaamista, kasvoi vuodesta 2015 vuoteen 2019 (kuvio 15). Vastaava osuus kasvoi myös vuosien 2007 ja 2019 välillä. Sukupuolten tarkastelu osoitti, että miesvastaajien osuus kasvoi vuosien 2015 ja 2019 välillä, naisvastaajien osuus puolestaan vuoden 2007 ja 2019 välillä.

Niiden 25–34- ja 45–55-vuotiaiden vastaajien osuus, joilla oli ollut lähipiirissään ongelmallista rahapelaamista, kasvoi vuodesta 2007 vuoteen 2019. Samanaikaisesti niiden 15–17-vuotiaiden vastaajien osuus, joilla oli ollut lähipiirissään ongelmallista rahapelaamista, puolestaan pieneni 18,4 prosentista 9,7 prosenttiin.

Vuonna 2019 rahapeliongelma oli ollut tavallisimmin (13,7 %) itselle tärkeällä ystävällä (liitetaulukko 18). Niiden vastaajien osuus, joilla oli ollut vähintään yksi ongelmallisesti pelaava ystävä, ei muuttunut lukuun ottamatta 15–17-vuotiaita vuosien 2007 ja 2019 välillä. Heidän osuutensa pieneni 8,5 prosenttiyksiköllä vuodesta 2007 vuoteen 2019.

Joka kymmenennellä vastaajalla (10,0 %) oli ollut ongelmallisesti pelaava perheenjäsenen (liitetaulukko 19). Niiden vastaajien osuus, joilla oli ollut vähintään yksi ongelmallisesti pelaava perheenjäsen ei muuttunut vuodesta 2015 vuoteen 2019. Toisaalta vuonna 2019 niiden vastaajien osuus, joilla oli ollut vähintään yksi ongelmallisesti pelaava perheenjäsen oli 3,3 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuonna 2007. Muutos oli samansuuntainen molemmilla sukupuolilla sekä kaikissa 25–64-vuotiaiden ikäryhmissä.

Yleisesti huomioitavaa

Läheisen/läheisten ongelmallisen rahapelaamisen arviointi perustuu ainoastaan vastaajan omaan näkemykseen.

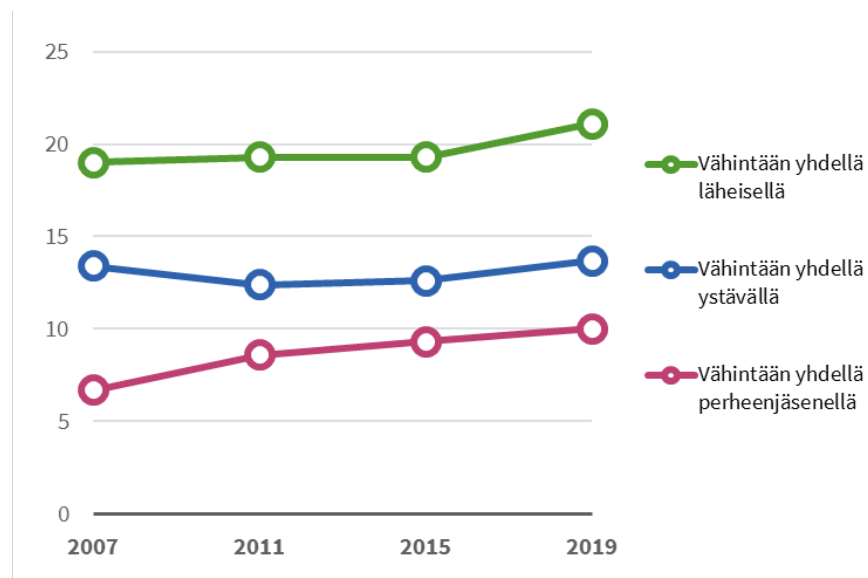
Näkemyksiä on tarkasteltu yksittäisellä kysymyksellä koskien eri perheenjäsenten (isä, äiti, veli/sisko, isovanhempi, puoliso, oma lapsi) tai vastaajalle tärkeän ystävän pelaamista.

Tarkastelun aikajännettä ei ole täsmennetty. Näin ollen vastausten voidaan tulkita koskevan vastaajan elämää laajemmin.

Luvut eivät siis ole vertailukelpoisia vastaajan omaa pelaamista 12 viime kuukauden aikana tarkastelevien vastausten kanssa.

Vuonna 2019 perheenjäsenen rahapeliongelma oli tavallisimmin vastaajan sisaruksella (3,2 %), isällä (2,5 %) tai puolisoilla (2,1 %) (liitetaulukko 20). Rahapeliongelma yleistyi vastaajien isillä, sisaruksilla, isovanhemmilla ja puolisoilla vuosien 2007 ja 2010 välillä.

Kuvio 15. Vastaajat, joilla on ollut lähipiirissä ongelmallisesti rahapelejä pelaava henkilö, osuudet 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 (%)

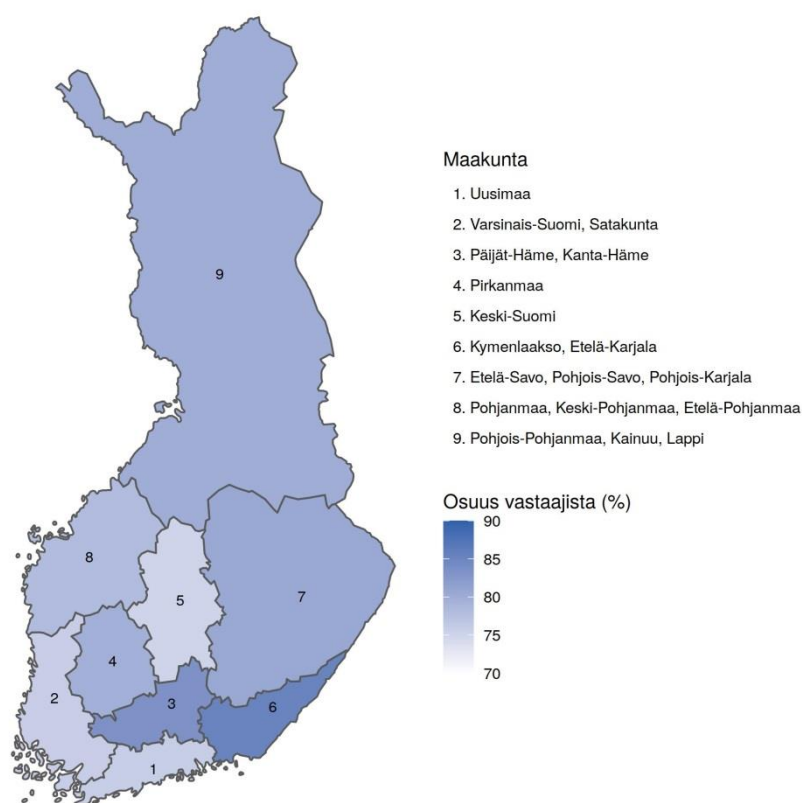
Alueelliset vertailut

12 viime kuukauden aikana pelanneet

Vuonna 2019 rahapelaaminen 12 viime kuukauden aikana oli yleisintä Kymenlaaksoissa/Etelä-Karjalassa (85,5 %) sekä Päijät- ja Kanta-Hämeessä (83,3 %) (liitetaulukko 21, kuvio 16). Vähiten pelaajia oli Keski-Suomessa (75,0 %).

Vuosien 2015 ja 2019 välillä rahapelaaminen väheni Varsinais-Suomessa/Satakunnassa. Toisaalta rahapelaaminen on yleistynyt Uudellamaalla, Pirkanmaalla, Kymenlaaksoissa/Etelä-Karjalassa sekä Pohjois-Pohjanmaalla/Kainuussa/Lapissa vuosien 2007 ja 2019 välillä.

Kuvio 16. Vähintään yhtä rahapelityyppiä 12 viime kuukauden aikana pelanneet, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuonna 2019 (%)

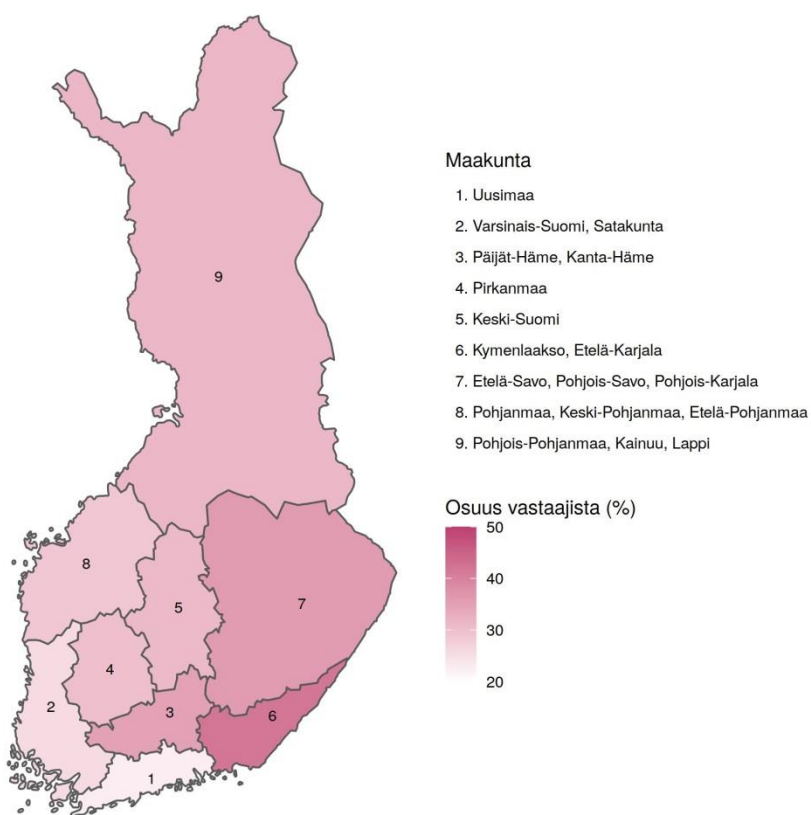

Viikoittain pelanneet

Vuonna 2019 vähintään kerran viikossa 12 viime kuukauden aikana pelanneita oli eniten Kymenlaaksossa/Etelä-Karjalassa (41,8 %) vuonna 2019 (liitetaulukko 22, kuvio 17). Viikoittain pelanneiden osuus oli pienin Uudellamaalla (22,8 %).

Pelaaminen viikoittain väheni Uudellamaalla, Varsinais-Suomessa/Satakunnassa ja Pohjois-Pohjanmaalla/Kainuussa/Lapissa vuosien 2015 ja 2019 välillä. Viikoittain pelaaminen on vähentynyt kaikilla alueilla vuosien 2007 ja 2019 välillä, paitsi Kymenlaaksossa/Etelä-Karjalassa ja Etelä- ja Pohjois-Savossa/Pohjois-Karjalassa.

Kuvio 17. Vähintään kerran viikossa 12 viime kuukauden aikana pelanneet, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuonna 2019 (%)

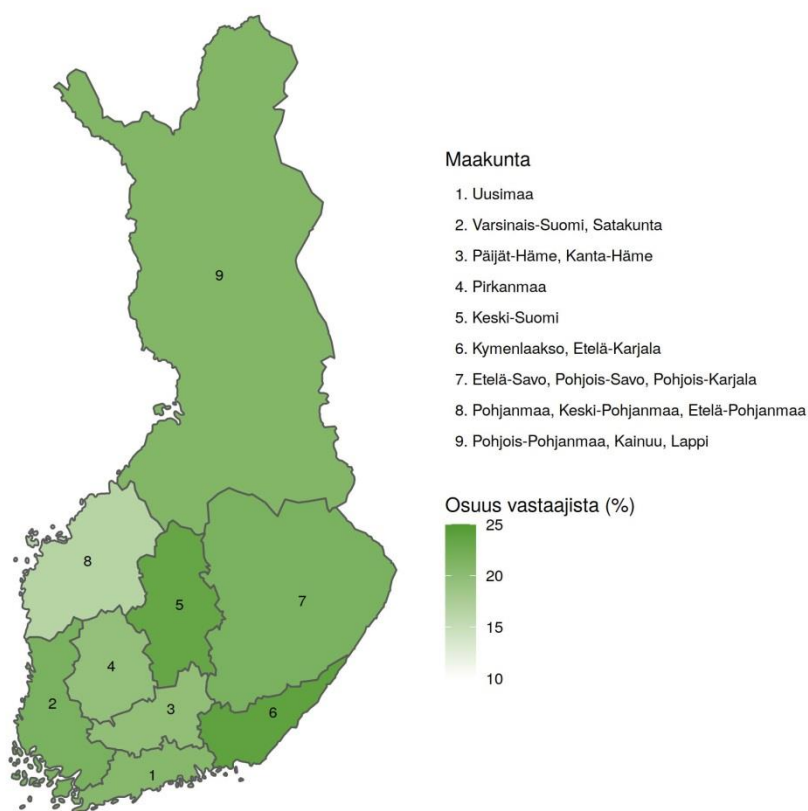

Vähintään neljää pelityyppiä pelanneet

Vuonna 2019 vähintään neljää pelityyppiä 12 viime kuukauden aikana pelanneita oli eniten Kymenlaaksossa/Etelä-Karjalassa (24,1 %) ja Keski-Suomessa (23,6 %) vuonna 2019 (liitetaulukko 23, kuvio 18). Vähintään neljää pelityyppiä pelanneita oli vähiten Pohjanmaalla, Keski-Pohjanmaalla ja Etelä-Pohjanmaalla (16,3 %).

Vähintään neljää pelityyppiä 12 viime kuukauden aikana pelanneiden osuus ei muuttunut vuosien 2015 ja 2019 välillä. Vähintään neljää pelityyppiä pelanneiden osuus on kuitenkin lisääntynyt Etelä- ja Pohjois-Savossa sekä Pohjois-Karjalassa vuosien 2007 ja 2019 välillä.

Kuvio 18. Vähintään neljää pelityyppiä 12 viime kuukauden aikana pelanneet, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuonna 2019 (%)

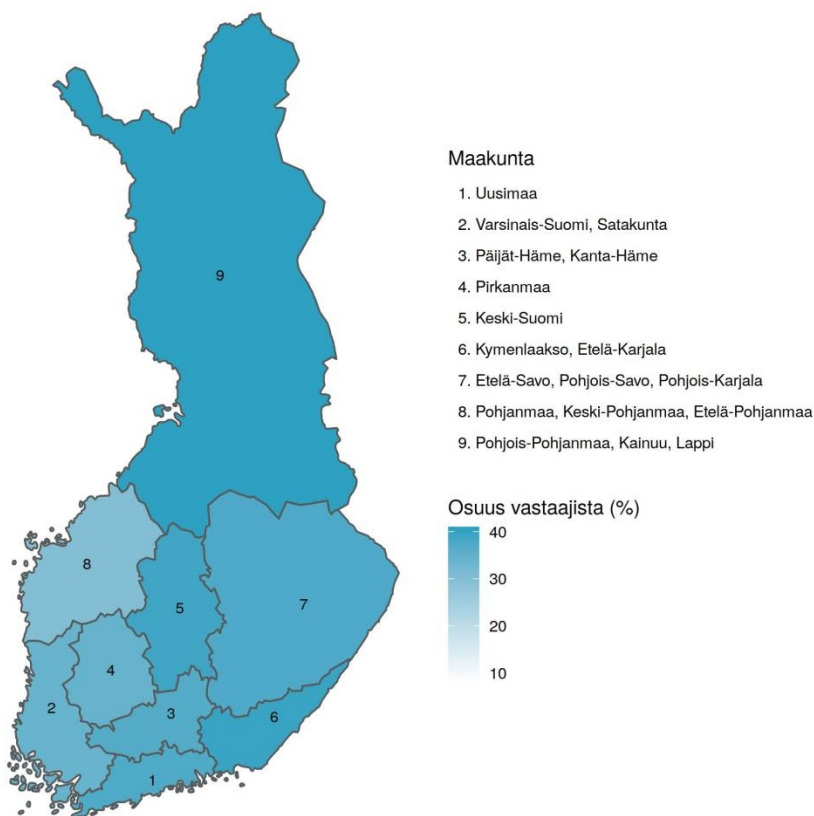

Internetissä rahapelejä pelanneet

Vuonna 2019 internetissä 12 viime kuukauden aikana rahapelejä pelanneiden osuus oli suurin Pohjois-Pohjanmaalla/Kainuussa/Lapissa (40,5 %) ja Kymenlaaksossa/Etelä-Karjalassa (39,5 %) vuonna 2019 (liitetaulukko 24, kuvio 19). Internetissä pelanneita oli vähiten Pohjanmaalla, Keski-Pohjanmaalla ja Etelä-Pohjanmaalla (30,1 %).

Internetissä pelaaminen on lisääntynyt kaikilla alueilla vuodesta 2007 alkaen.

Kuvio 19. Internetissä rahapelejä pelanneet 12 viime kuukauden aikana pelanneet, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuonna 2019 (%)

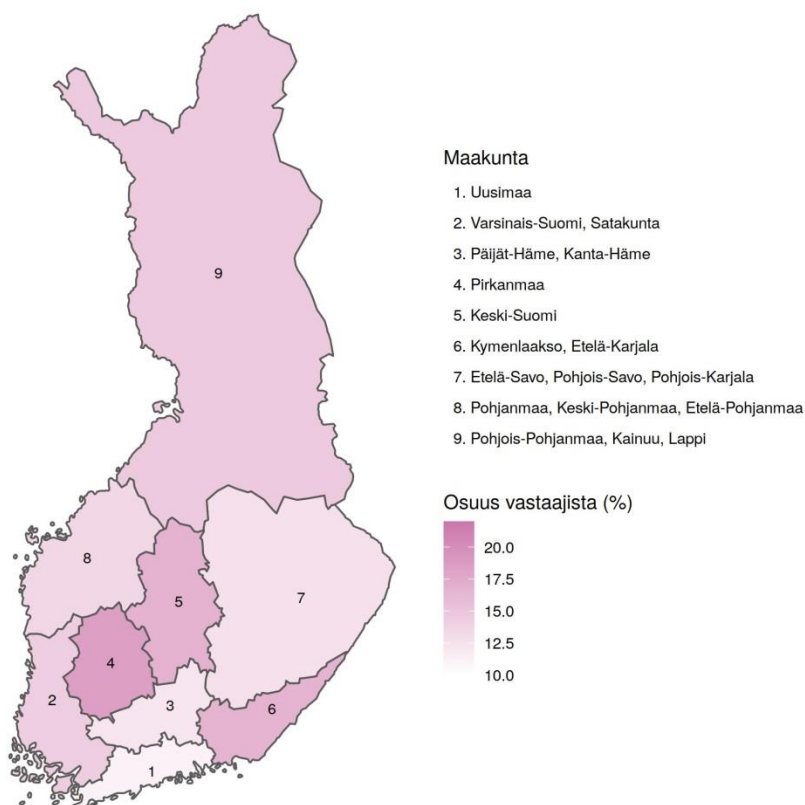
Vähintään riskitasolla pelanneet

Vuonna 2019 vähintään riskitasolla (SOGS ≥ 1) 12 viime kuukauden aikana pelanneita oli eniten Pirkanmaalla (18,4%) vuonna 2019 (liitetaulukko 25, kuvio 20). Vähintään riskitasolla pelanneiden osuus oli pienin Uudellamaalla (11,0%), Päijät-Hämeessä/Kanta-Hämeessä (12,3%) sekä Etelä- ja Pohjois-Savossa sekä Pohjois-Karjalassa (12,7%).

Vähintään riskitasolla pelaaminen väheni vuosien 2015 ja 2019 välillä Uudellamaalla, Varsinais-Suomessa/Satakunnassa sekä Etelä- ja Pohjois-Savossa/Pohjois-Karjalassa.

Vuosien 2007 ja 2019 välillä vähintään riskitasolla pelaaminen on vähentynyt Uudellamaalla ja Etelä- ja Pohjois-Savossa/Pohjois-Karjalassa, mutta myös Päijät- ja Kanta-Hämeessä.

Kuvio 20. Vähintään riskitasolla pelanneet 12 viime kuukauden aikana pelanneet, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuonna 2019 (%).

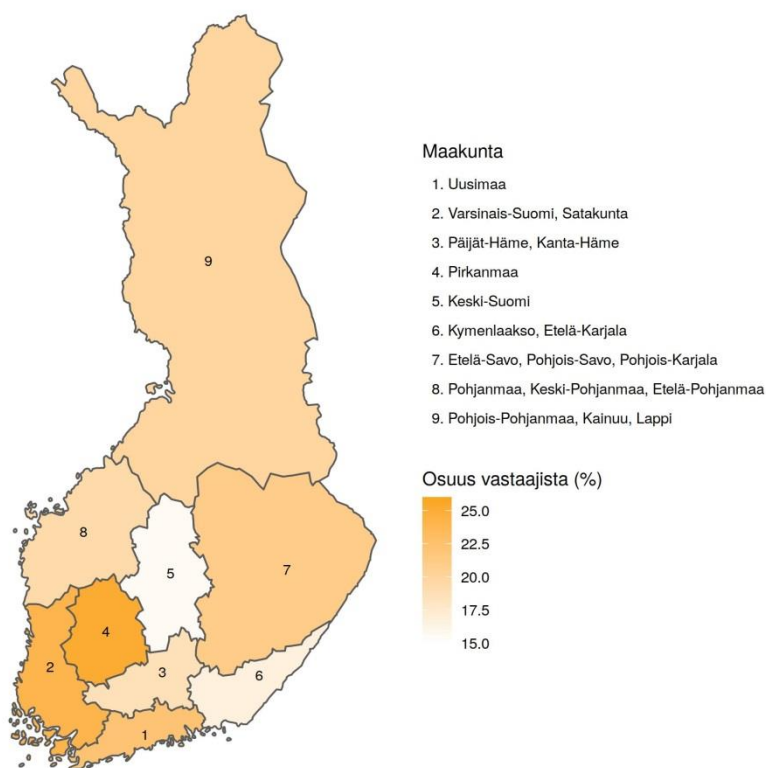

Lähipiirissä vähintään yksi ongelmallisesti pelaaja

Vuoden 2019 tilaston mukaan henkilöitä, joiden läheisellä oli ollut ongelmallista rahapelaamista, oli eniten Pirkanmaalla (25,1 %) ja Varsinais-Suomessa/Satakunnassa (24,2 %) (liitetaulukko 26, kuvio 21). Toisaalta läheisnäkökulmasta ongelmallista rahapelaamista oli kohdattu vähinten Keski-Suomessa (15,4 %) ja Kymenlaaksossa/Etelä-Karjalassa (16,8 %).

Niiden henkilöiden, joiden läheisellä oli ollut ongelmallista rahapelaamista, osuus oli Uudellamaalla ja Varsinais-Suomessa/Satakunnassa suurempi vuonna 2019 kuin vuonna 2015. Vuoden 2019 luku oli Varsinais-Suomessa/Satakunnassa myös vuoden 2007 vastaava osuutta suurempi.

Kuvio 21. Henkilöt, joiden läheisellä oli ollut ongelmallista rahapelaamista, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuonna 2019 (%)

Käsitteet ja määritelmät

Ongelmapelaaminen: Ongelmapelaaminen kuvaa rahapeliiriippuvuutta lievempää tilaa, johon liittyy monia kielteisiä seurauksia, esimerkiksi terveysongelmia ja talousvaikeuksia. Ongelmallisen pelaamisen vakavuutta kuvaavalla jatkumolla se sijoittuu riskitason rahapelaamisen ja rahapeliiriippuvuuden väliin.

PAF: Ålands Penningautomatförening. PAF vastaa rahapelien toimeenpanosta Ahvenanmaalla, jossa sillä on yksinoikeus raha-automaattien käytettävänä pitämiseen, kasinotoimintaan ja vedonlyöntipelien järjestämiseen. PAF toimeenpanee rahapelejä myös Itämeren matkustaja-aluksilla, joiden kotisatama on Ahvenanmaalla.

Pelitili: Arpajaislain (2001/1047, 4 §) mukaan pelitilillä tarkoitetaan rahapeliyhtiön rahapelejä varten pitämää pelaajan tiliä, jolle kirjataan pelitapahtumat sekä rahansiirrot pelaajan ja rahapeliyhtiön välillä.

PGSI: The Problem Gambling Severity Index. PGSI on rahapelaamisen ongelmallisuutta kartoittava mittari, joka sisältää yhdeksän kysymystä. Suomalaisten rahapelaaminen – väestötutkimuksessa PGSI:tä on käytetty rahapeliongelman yleisyyden arvioinnin toissijaisena mittarina.

Rahapelaaja: Rahapelaaja on henkilö, joka on pelannut vähintään yhtä rahapelityyppiä.

Rahapeli: Rahapeleillä viitataan pelaamiseen, joissa pelin voitto tai tappio on rahaa tai rahan arvoinen. Näitä pelejä ovat esimerkiksi lotto, raha-automaattipelit, raaputusarvat ja vedonlyntipelit. Rahapelejä voi pelata myös internetissä. Arpajaislaki määrittelee arpajaiset eli rahapelit toiminnaksi, johon osallistutaan vastiketta vastaan ja jossa osallistuja voi saada kokonaan tai osittain sattumaan perustuvan rahavoiton.

Rahapeliongelma: Termiä rahapeliongelma käytetään yläkäsitteenä kun puhutaan ongelmapelaamisesta ja rahapeliiriippuvuudesta. Nämä kaksi luokkaa ovat toisensa poissulkevia.

Rahapeliiriippuvuus: Rahapeliiriippuvuus tarkoittaa tilaa, jossa pelaajalla on voimakas ja pakottava tarve pelata; hän ei kykene kontrolloimaan rahapelaamistaan ja laiminlyö sen takia sekä perustarpeitaan että velvollisuuksiaan. Ongelmallisen pelaamisen vakavuutta kuvaavalla jatkumolla on ongelman vakavin muoto. Rahapeliiriippuvuudesta on käytetty ja/tai käytetään myös termejä pelihimo ja patologinen pelaaminen. Tässä raportissa rahapeliiriippuvuudella ei kuitenkaan viitata kliinisellä arvioinnilla tehtyyn diagnoosiin, joten käytämme ilmaisua todennäköinen rahapeliiriippuvuus.

Riskitason rahapelaaminen: Riskitason rahapelaamisella tarkoitetaan pelaamista, joka ei aiheuta pelaajalle merkittäviä haittoja. Toisaalta se usein edeltää rahapeliongelman kehittymistä. Ongelmallisen pelaamisen vakavuutta kuvaavalla jatkumolla se on ongelman lievin muoto.

SOGS: The South Oaks Gambling Screen. SOGS-mittari on rahapelaamisen ongelmallisuutta kartoittava mittari, joka sisältää 20 kysymystä. Suomalaisten rahapelaaminen -väestötutkimuksessa SOGS:a on käytetty rahapeliongelman yleisyyden arvioinnin ensisijaisena mittarina.

Yksinoikeusjärjestelmä: Suomalaisen rahapelaamisen yksinoikeusjärjestelmän mukaan Veikkauksella on arpajaislaissa säädetty yksinoikeus rahapelien toimeenpanoon Manner-Suomessa. Muiden pelintarjoajien, kuten Ahvenanmaan lainsäädännön alla toimivan PAFin tai ulkomaisten pelintarjoajien, pelien pelaamista ei kuitenkaan ole lainsäädännössämme kielletty.

Taulukoissa käytetyt symbolit

. tieto on epälooginen esitettäväksi

.. tietoa ei ole saatu, se on liian epävarma esitettäväksi tai se on salassapitosäännön alainen

www.thl.fi/tilastot/rahapelaaminen

Kirjallisuutta

Aho P, Turja T. Suomalaisten rahapelaaminen 2007. Sosiaali- ja terveysministeriö ja Taloustutkimus. Helsinki. 2007.

Arpajaislaki 1047/2001: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20011047> [17.4.2020].

Currie SR, Casey DM, Hodgins DC. Improving the Psychometric Properties of the Problem Gambling Severity Index. Canadian Consortium for Gambling Research, 2010.

Ferris J, Wynne H. The Canadian problem gambling index: Final report. Canada: Submitted for the Canadian Centre on Substance Abuse. 2001.

Ilkas H, Turja T. Rahapelitutkimus 2003. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö ja Taloustutkimus, 2003.

Kontto J, Tolonen H, Salonen AH. What are we missing? – The profile of non-respondents in the Finnish Gambling 2015 survey. Scand J Public H. 2019. doi/full/10.1177/1403494819849283.

Lesieur H, Blume S. The South Oaks Gambling Screen (SOGS): a new instrument for the identification of pathological gamblers. American Journal of Psychiatry. 1987;144:1184–1188.

Lesieur H, Blume S. Revising the South Oaks Gambling Screen in different settings. Journal of Gambling Studies. 1993;9: 213–223.

Salonen AH, Castrén S, Raisamo S, Alho H, Lahti T. Rahapeliriippuvuuden tunnistamiseen kehitetyt mittarit. Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti. 2013;2;113–129.

Salonen A, Raisamo S. Suomalaisten rahapelaaminen 2015. [Rahapelaaminen, rahapeliongelmat ja rahapelaamiseen liittyvät asenteet ja mielipiteet 15–74-vuotiailla](#). THL. Raportti 16/2015, Helsinki.

Salonen AH, Raisamo S, Alho H. [Suomalaisten rahapeliongelmiin väestötutkimusten haasteet kansainvälisessä vertailussa](#). Analyysit. Yhteiskuntapolitiikka.2013;78(6):650–660.

Stone CA, Romild U, Abbott M, Yeung K, Billi R, Volberg R. Effects of Different Screening and Scoring Thresholds on PGSI Gambling Risk Segments. Int J Ment Health Addiction. 2015;13:82–102. Doi10.1007/s11469-014-9515-0.

Turja T, Halme J, Mervola M, Järvinen-Tassopoulos J, Ronkainen J-E. [Suomalaisten rahapelaaminen 2011](#). Tilastoraportti 14/2012. Helsinki: THL.

Williams R, Volberg R, Stevens R. The population prevalence of problem gambling: Methodological influences, standardized rates, jurisdictional differences, and worldwide trends. Report prepared for the Ontario Problem gambling Research Centre and the Ontario Ministry of Health and Long Term Care. 2012:1–273.

Wardle H, Moody A, Spence S, Orford J, Volberg R, Jotangia D, Griffiths M, Hussey D, Dobbie F. British Gambling Prevalence Survey 2010. UK: National Centre for Social Research. 2011.

Laatuseloste

Suomalaisten rahapelaaminen

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) on toteuttanut Suomalaisten rahapelaaminen -väestötutkimuksen on toteutettu sosiaali- ja terveysministeriön (STM) toimeksiannosta. Arpajaislain (1047/2001) pykälän 52 mukaan STM:n tehtävänä on seurata väestön rahapelaamista sekä vastata rahapelihaittojen ehkäisystä, vähentämisestä ja hoidon kehittämisestä. STM:n toimeksiannosta tämän velvoitteen vastuu on osoitettu THL:lle. Vuonna 2003 käynnistynyt ja neljän vuoden välein toteutettu Suomalaisten rahapelaaminen -väestötutkimus on keskeisin väestön rahapelaamista koskeva tiedon lähde Suomessa. Tutkimuksen suunnittelusta ja toteuttamisesta vastaa THL ja STM on tutkimuksen rahoittaja (arpajaislaki 52 §).

Tutkimusaineisto

Suomalaisten rahapelaaminen 2019 -tutkimuksen tavoiteperusjoukkona oli 15–74-vuotias Manner-Suomen alueella asuva kotitalousväestö. Laitoksissa asuvat henkilöt sekä henkilöt, joiden äidinkieli on muu kuin suomi, ruotsi tai saame, rajattiin tutkimuksen ulkopuolelle. Otoksen koko oli 7 800 henkilöä. Otos poimittiin systemaattisella satunnaisotannalla Väestörekisterikeskuksen rekisteritietojen pohjalta muodostetusta, kotipaikkatunnuksen mukaan järjestetystä väestökehikosta. Järjestetystä väestökehikosta poimitaan siis satunnaisesti valitun aloituskohdan jälkeen tasavälein henkilöt otokseen. Näin varmistettiin otoksen alueellinen edustavuus. Kaikkiaan hyväksytyjä haastatteluja saatiin 3 994 kappaletta vuonna 2019. Ylipeiton vähentämisen jälkeen vastausosuus oli 51,9 prosenttia.

Tilastokeskuksen Tiedonhankintayksikkö toteutti Suomalaisten rahapelaaminen 2019 -tutkimuksen tiedonkeruun THL:n toimeksiantona 2.9.–13.12.2019. Tiedonkeruu toteutettiin suomeksi tai ruotsiksi tietokoneavusteisina puhelinhaastatteluina aikaisempien vuosien lailla. Haastattelujen keskikesto oli noin 24 minuuttia (vuonna 2015: 18 minuuttia). 75 prosenttia haastatteluista kesti 29 minuuttia tai vähemmän (vuonna 2015: 21 minuuttia). Tiedonkeruvaiheen loppupuolella tehtiin haastatteluysikön normaalia katotyötä eli haastattelijat siirsivät jo työstettyjä mutta tavoittamattomia kohdehenkilöitä toisille haastattelijoille. Vastaajille lähetettiin uudelleen kirjeitä, puhelinnumeroita etsittiin ja vastaajia tavoiteltiin kaikin keinoin. Kirjeiden lähetysaikataulua jouduttiin kiristämään virinnee Postin lakonuhan vuoksi. Haastattelijoita ohjeistettiin postittamaan kirjeitä kiireellisesti kaikille vielä potentiaalisille kohteille. Varsinainen postilakko 11.11.–27.11.19 korosti sähköisen tavoittelun merkitystä. Tiedonkeruun oli tarkoitus päättyä 29.11.2019, mutta sitä pidennettiin kahdella viikolla. Tällöin tehokatyö kohdistettiin erityisesti aliedustettuihin ositteisiin, valikoitujen 12 haastattelijan toimesta. Lakon aiheuttamista postinkulun ongelmista johtuen myöskään tässä vaiheessa ei kohteita voitu enää lähestyä kirjeitse. Kahden viikon loppurutistus tuotti noin 160 lisähaastattelua. Postilakko vaikutti eniten aiemmin kieltäytyneiden ja numerottomien uudelleen tavoitteluun.

Vastaajille lähetettiin saatekirje ja sen mukana tutkimuksen esite. Saatekirjeitä oli kaksi erilaista; tavallinen kirje ja empijän kirje. Koska vastaajien, ja erityisesti nuorten henkilöiden tavoittelu on vuosien varrella vaikeutunut, esitteestä tehtiin tällä kertaa erilliset versiot nuorille (15–30 vuotiaille) sekä sitä vanhemmille henkilöille. Alle 30-vuotiaille henkilöille lähetettiin lisäksi ns. ”kirjekuoren pullisteena” purkkapussi, jossa luki ”Tietoa sopivina paloina”. Purkkapussin tarkoitus oli houkutella vastaanottaja avaamaan kirjekuori ja muistuttaa kirjeestä haastattelijan soittaessa. Lisäksi haastattelijat saivat laittaa kaikille kohteille kuoreen Tilastokeskuksen taskutilasto-vihkosen.

Tiedonkeruun kulkua vauhdittamaan tehtiin myös keruun esittelyvideo, jonka kohderyhmäksi määriteltiin erityisesti alle 30-vuotiaat vastaajat. Haastattelijat kokivat videolinkin helpoksi ja toimivaksi työvälineeksi erityisesti sähköisessä viestinnässä (tekstiviestit, sähköpostit). Tämän lisäksi tätä tutkimusta varten Tilastokeskuksessa teetettiin uusia ns. numerottomien kortteja kohteille, joille ei yrityksistä huolimatta löytynyt voimassaolevaa puhelinnumeroa. Kortin tarkoituksena oli motivoida vastaajia

ilmoittamaan yhteystietonsa haastattelijalle. Tämä kortti todettiin toimivaksi ja sen käyttöä on laajennettu muihinkin tiedonkeruisiin Tilastokeskuksessa.

Tilastotietojen relevanssi

Suomalaisten rahapelaaminen -väestötutkimuksessa selvitetään 15–74-vuotiaiden suomalaisten rahapelaamista, rahapeliongelmia ja rahapelaamiseen liittyviä mielipiteitä ja asenteita sekä niihin liittyviä tekijöitä. Säännöllisesti toistettava ja kansallisesti edustava seurantatieto on ainoa luotettava tapa tarkastella sitä, miten rahapelaaminen, rahapeliongelmat ja mielipiteet/asenteet sekä niihin keskeisesti liittyvät ilmiöt muuttuvat ajassa.

Tutkimuksen toteuttamista on ohjannut ajallisen vertailukelpoisuuden säilyttäminen ja keskeisten indikaattorien osalta muutosten tarkastelu ajassa. Keskeisimmät indikaattorit liittyvät rahapelaamiseen (pelityypit, rahapelaamisen useus jne.), rahapeliongelman yleisyyteen sekä rahapelaamiseen liittyviin mielipiteisiin.

Tutkimuksen avulla pyritään myös seuraamaan ja kartoittamaan ajankohtaisia tutkimusteemoja sekä pysymään mukana rahapelitarjonnan, pelaamisen tapojen ja toimintaympäristöjen kehityksessä, mutta tutkimusmenetelmien kehityksessä. Lisäksi rahapelaamiseen liittyviä asenteita on kartoitettu vuodesta 2011 alkaen (Attitudes Towards Gambling Scale; ATGS-8, Wardle ym. 2011). Vuoden 2019 aineiston asenteita ja mielipiteitä koskevat tulokset julkaistaan erillisenä tilastoraporttina vuonna 2020.

Tilaston tarkoitus on tuottaa luotettavaa ja ajankohtaista tietoa sosiaali- ja terveydenhuollon tutkijoille, asiantuntijoille, johtajille ja poliittisille päättäjille sekä rahapelihaittojen ehkäisyn, vähentämisen, hoidon/tuen ja hoitopalvelujen kehittäjille. Aikaisempien vuosien tuloksista on raportoitu laajasti erilaisissa seminaareissa ja konferensseissa sekä useissa kotimaisissa ja kansainvälisissä tieteellisissä julkaisuissa.

Menetelmäkuvaus

Tilaston tiedon perustuvat vuosina 2007, 2011, 2015 ja 2019 toteutettuihin poikittaistutkimusaineistoihin. Tutkimuksen ikäryhmä on muuttunut: vuonna 2007 mukana oli 15-vuotiaat ja sitä vanhemmat, mutta vuodesta 2011 alkaen 15–74-vuotiaat. Vuoden 2007 aineistosta tähän tilastoraporttiin otettiin mukaan ainoastaan 15–74-vuotiaat vastaajat (n = 4772).

Eri vuosien tutkimuksissa vastausprosentit ovat vaihdelleet 25,0–61,9 prosentin välillä (taulukko 1). Vastaavanlaisissa puhelinhaastatteluun toteutetuissa tutkimuksissa vastausprosentti on ollut keskimäärin 52,5 prosenttia (Williams, Volberg, Stevens 2012; Salonen, Raisamo, Alho 2013). Suomalaisten rahapelaaminen -tutkimuksen lukujen vertailukelpoisuutta heikentää kuitenkin se, että Taloustutkimuksen tutkimusaineistoissa vuosina 2007 ja 2011 ylipeiton ja kadon osuutta ei ole raportoitu kovin yksityiskohtaisesti. Vuonna 2019 ylipeiton syitä olivat: kuollut (n = 15), pysyvä vamma tai sairaus esti (n = 43), muuttanut pysyvästi ulkomaille (n = 21), pysyvästi laitoshoidossa (n = 6) ja muu bruttokato (n = 20).

Taloustutkimuksen keräämissä aineistoissa keskeisimmät kadon syyt olivat puhelinnumerotietojen puuttuminen ja kieltäytyminen. Tilastokeskuksen keräämissä vuosien 2015 ja 2019 aineistoissa edellä mainitut syyt olivat selkeästi harvinaisempia. Vuonna 2019 kadon syitä olivat: henkilöä ei tavoitettu, koska puhelinnumeroa ei löydy (n = 1376), henkilöä ei tavoitettu (n = 402), henkilö tavoitettiin, mutta hän ei kieltäytynyt suoraan (n = 692), henkilö kieltäytyi (n = 1062) ja haastattelu joko keskeytyi tai lomaketta ei täytetty hyväksytyyn kohtaan asti (n = 169).

Taulukko 1. Haastattelujen otos ja vastausprosentit vuosina 2007–2019.

	2007	2011	2015	2019
Brutto-otos	20 000	16 000	7 400	7 800
Ylipeitto	..	1	103	105
Lopullinen otos	..	15 999	7 297	7 695
Saadut haastattelut	5 008	4 484	4 515	3 994
Kato	..	11 515	2 782	3 701
Vastausprosentti	25,0	28,0	61,9	51,9

Lähde: Suomalaisten rahapelaaminen 2019 väestötutkimus

Kuten aikaisemmissakin vastaavissa tutkimuksissa, nuorimmissa ikäryhmissä vastausosuus oli matalampi kuin vanhimmissa ikäryhmissä. Vuonna 2019 vastausaktiivisuus heikentyi vuoteen 2015 verrattuna kaikissa ikäryhmissä, selvimmin 55–64-vuotiailla. Tosin kuin yleensä vastaavissa tutkimuksissa, 2019 miehet osallistuivat haastatteluun lähes kaikissa ikäryhmissä naisia aktiivisemmin (taulukko 2). Myös vuonna 2015 miesten vastausaktiivisuus oli naisia korkeampi. On mahdollista, että rahapelaaminen aiheena motivoi miehiä osallistumaan. Myös maantieteellisesti vastausosuus jakautui tyypillisesti: kaupungeissa asuvien vastausaktiivisuus oli heikompi kuin maaseudulla asuvien.

Taulukko 2. Otos, vastanneet ja vastausosuudet eri väestöryhmissä vuonna 2019.

	Otos	Vastanneet	Vastausprosentti
Kaikki yhteensä	7 695	3 994	51,9
Nainen	3 870	1 964	50,7
Mies	3 825	2 030	53,1
Ikäryhmä			
15–24 vuotta	1 135	441	38,9
25–34 vuotta	1 279	562	43,9
35–44 vuotta	1 229	584	47,5
45–54 vuotta	1 245	684	54,9
55–64 vuotta	1 435	805	56,1
65–74 vuotta	1 372	918	66,9
Sukupuoli x ikä			
Miehet 15–24-vuotiaat	584	231	39,6
Naiset 15–24-vuotiaat	551	210	38,1
Miehet 25–34-vuotiaat	652	305	46,8
Naiset 25–34-vuotiaat	627	257	41,0
Miehet 35–44-vuotiaat	640	318	49,7
Naiset 35–44-vuotiaat	589	266	45,2
Miehet 55–54-vuotiaat	608	343	56,4
Naiset 55–54-vuotiaat	637	341	53,5
Miehet 55–64-vuotiaat	665	389	58,5
Naiset 55–64-vuotiaat	770	416	54,0
Miehet 65–74-vuotiaat	676	444	65,7
Naiset 65–74-vuotiaat	696	474	68,1
Siviilisääty			
Naimaton	3 372	1 450	43,0
Avioliitossa / rek. parisuhteessa	3 207	1 938	60,4
Eronnut	939	502	53,5
Leski	176	103	58,5

	Otos	Vastanneet	Vastausprosentti
Maakunta			
Uusimaa	2 195	1 101	50,2
Varsinais-Suomi	675	362	53,6
Satakunta	320	176	55,0
Kanta-Häme	240	114	47,5
Pirkanmaa	750	399	53,2
Päijät-Häme	295	164	55,6
Kymenlaakso	249	106	42,6
Etelä-Karjala	179	100	55,9
Etelä-Savo	210	89	42,4
Pohjois-Savo	357	190	53,2
Pohjois-Karjala	235	133	56,6
Keski-Suomi	399	196	49,1
Etelä-Pohjanmaa	273	145	53,1
Pohjanmaa	244	141	57,8
Keski-Pohjanmaa	100	65	65,0
Pohjois-Pohjanmaa	615	321	52,2
Kainuu	106	54	50,9
Lappi	253	138	54,5
Suuralue			
Helsinki-Uusimaa	2 210	1 116	50,5
Etelä-Suomi	1 632	840	51,5
Länsi-Suomi	1 976	1 047	53,0
Pohjois- ja Itä-Suomi	1 877	991	52,8
Kaupunki-maaseutu-luokitus			
Sisempi kaupunkialue	2 530	1 260	49,8
Ulompi kaupunkialue	2 046	991	48,4
Kaupungin kehysalue	885	485	54,8
Maaseudun paikalliskeskus	420	219	52,1
Kaupungin läheinen maaseutu	550	303	55,1
Ydinmaaseutu	844	503	59,6
Harvaan asuttu maaseutu	402	233	58,0
Koulutus			
Korkeintaan perusaste tai tuntematon	1 781	773	43,4
Keskiaste	3 381	1 654	48,9
Alin korkea-aste	763	495	64,9
Alempi korkea-aste	912	539	59,1
Ylempi korkea-aste tai tutkija	858	533	62,1

Lähde: Suomalaisten rahapelaaminen 2019 väestötutkimus

Yksityiskohtaiset kuvaukset vuosien 2007, 2011 ja 2015 tutkimusaineistoista löytyvät kunkin vuoden perusraporteista (Aho & Turja 2007, Turja ym. 2012, Salonen & Raisamo 2015). Vuonna 2015 vastaajan sosioekonominen asema oli keskeinen vastaamattomuuteen liittyvä tekijä (Kontto ym. 2019). Vuoden 2003 tutkimusaineiston (Ilkas & Turja 2003) hyödyntämiseen liittyi merkittäviä vertailukelpoisuutta heikentäviä haasteita, joten sitä ei otettu lainkaan mukaan.

Tutkimusaineiston painotus perustuu kalibrointimenetelmään, jossa tutkimusaineistosta estimoidut valittujen muuttujien jakaumat kalibroidaan perusjoukon jakaumilla.

Menetelmällä pyritään pienentämään vastauskadon aiheuttamaa harhaa sekä tehostamaan estimointia.

Vuoden 2019 tutkimuksessa painojen kalibroinnissa käytettiin väestökehikon (marraskuu 2019) ikä-sukupuolijakaumaa (ikäluokat 15–19, 20–24, 25–34, 35–49, 50–64, 65–74) sekä aluejakaumia (maakunta, 18 luokkaa sekä kaupunki-maaseutuluokitus, 7 luokkaa). Muita katoon mahdollisesti vaikuttavia tekijöitä, kuten koulutus ja työllisyysasema, ei huomioitu. Asetelmapainot kalibroidiin CALMAR2-makrolla käyttäen raking ratio -etäisyysfunktioita. Painojen vaihtelua rajoitettiin ala- ja yläpäästä. Vuosien 2007, 2011 ja 2015 tutkimusaineistojen painokertoimien laskentatapa on kuvattu kunkin vuoden perusraporteissa.

Tutkimukseen osallistuneiden henkilöiden taustatiedot on kuvattu vastaajaryhmittäin taulukossa 3.

Taulukko 3. Tutkimukseen osallistuneet vastaajaryhmittäin vuonna 2019 (%)

	Painottamaton aineisto		Painotettu aineisto	
	n	%	n	%
Kaikki	3 994	100,0	3 994	100,0
Sukupuoli				
Nainen	1 964	49,2	1 995	50,0
Mies	2 030	50,8	1 994	50,0
Ikäryhmä				
15–17 vuotta	144	3,6	176	4,4
18–24 vuotta	297	7,4	395	9,9
25–34 vuotta	562	14,1	647	16,2
35–44 vuotta	584	14,6	623	15,6
45–54 vuotta	684	17,1	679	17,0
55–64 vuotta	805	20,2	743	18,6
65–74 vuotta	918	23,0	731	18,3
Alue				
Uusimaa	1 101	27,6	1 159	29,0
Varsinais-Suomi/Satakunta	538	13,5	512	12,8
Päijät-Häme/Kanta-Häme	278	7,0	276	6,9
Pirkanmaa	399	10,0	387	9,7
Keski-Suomi	196	4,9	208	5,2
Kymenlaakso/Etelä-Karjala	206	5,2	220	5,5
Etelä- ja Pohjois-Savo/Pohjois-Karjala	412	10,3	417	10,4
Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa, Etelä-Pohjanmaa	351	8,8	319	8,0
Pohjois-Pohjanmaa/Kainuu/Lappi	513	12,8	496	12,4

Lähde: Suomalaisten rahapelaaminen 2019 väestötutkimus

Aineistoihin muodostettiin sekä kalibroidut korottavat painot että niistä johdetut analyysipainot. Kalibroidut korottavat painot korottavat aineiston perusjoukon tasolle. Korottavien painojen summa vastaa 15–74-vuotiaan väestön määrää. 15–74-vuotiaan väestön määrä oli 3 722 323 henkilöä vuonna 2019. Tällöin korottavien painojen keskiarvo, 932 kertoo, kuinka montaa henkilöä kukin tutkimusaineiston henkilö keskimäärin edustaa. Korottavien painojen keskihajonta on 188 ja vaihteluväli [582, 1477]. Analyysipainojen summa puolestaan vastaa tutkimusaineiston vastanneiden lukumäärää. Analyysipainojen keskiarvo on siten yksi. Vuonna 2019 analyysipainojen keskihajonta on 0,20 ja vaihteluväli [0,62; 1,58].

Ajallisen vertailun mahdollistamiseksi vuoden 2019 tutkimusaineisto yhdistettiin vuosien 2007, 2011 ja 2015 datan sisältävään SPSS-matriisiin. Jotta aikaisemmat tutkimusaineistot saatiin yhdenmukaiseksi vuoden 2019 tutkimuksen luokittelujen kanssa, vertailtavia muuttujia yhdistettiin ja luokiteltiin uudelleen. Keskeiset tarkasteltavat indikaattorit nimettiin yhtenäisesti.

Tilastolliset analyysit tehtiin pääasiassa SPSS-ohjelmalla. Alueelliset analyysit ja rahapelikulutuksen kumuloitumisen tarkastelu tehtiin R-ohjelmalla. Ajallisen muutoksen tilastollinen merkitsevyys (p) laskettiin Khiin neliö –testillä verraten vuosia 2007 ja 2019 sekä vuosia 2015 ja 2019. Vertailut on toteutettu pääosin koko väestön tasolla. Poikkeuksena tästä linjasta mainittakoon rahapelikulutuksen tarkastelu sekä rahapeliongelman vakavuuden tarkastelu pelaamiseen osallistumisen ja pelattujen pelityyppien mukaan. Yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolista pelaamista tarkasteltiin vain kyseisen alaryhmän osalta.

Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Haastattelulomake testattiin Tilastokeskuksen ja THL:n tutkijoiden toimesta. Tutkimuksessa käytetty haastattelulomake löytyy tutkimuksen [internetsivuilta](#). Haastatteluja teki noin 130 Tilastokeskuksen koulutettua tilastohaastattelijaa. Haastattelijoille lähetettiin itseopiskelumateriaali, johon sisältyi tutkimuksen työohjeet, kirjeet ja lomake. Haastattelijat osallistuivat aineistonkeruuta käsittelevään koulutukseen ja tekivät harjoitushaastatteluja työparinsa kanssa. Kenttätyöajan kuluessa haastattelijoille lähetettiin viikoittain sähköpostitse joitakin lisäohjeita ja toimintatapojen tarkennuksia sekä tietoa tiedonkeruun etenemisestä sekä haastattelijoilta tulleita kysymyksiä ja ratkaisuja niihin.

Haastattelijat olivat vaihtelevasti yhteydessä lähiesimiehiin ja tiedonkeruun koordinaattoreihin. Yhteydenottojen perusteella vaikutti siltä, että haastavinta oli puhelinnumeroiden löytäminen ja vastaajien tavoittaminen. Tavoittelu on tullut vuosi vuodelta vaikeammaksi kaikissa tutkimuksissa. Keruun alussa rahapelaamisen saama mediahuomio vaikutti haastattelijoiden mukaan lisäävän kohteiden kiinnostusta tutkimukseen osallistumista kohtaan, mutta keruun kuluessa myös verotti sitä. Myös haastattelun pituus teki vastaajien houkuttelusta haastavaa.

Vuoden 2019 haastatteluaineisto tarkistettiin Tilastokeskuksessa ja siihen tehtiin korjauksia. Tämän jälkeen aineisto tarkistettiin THL:ssä. Aineistoon otettiin mukaan 14 keskeytynyttä haastattelua, jotka oli kuitenkin saatu tehtyä hyvin pitkälle. Myös aikaisempina vuosina on keskeytyneitä haastatteluja otettu mukaan aineistoihin.

Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Tutkimusaineistot ovat saatavilla ja avoimesti tutkijoiden ja tiedeyhteisön käytettävissä Yhteiskuntatieteellistä tietoaarkistosta (FSD). Tilastokeskus toimittaa vuoden 2019 aineiston ilman siihen yhdistettyjä rekisteritietoja FSD:hen heti kun kaikki tutkimuksen keskeiset tulokset on julkaistu. Henkilötietoja ei tulla siirtämään EU:n tai ETA:n ulkopuolelle. Vuoden 2019 osalta tieteellisen [tutkimuksen tietosuojailmoitus](#) löytyy tutkimuksen internetsivuilta.

Tilastojen vertailukelpoisuus

Ajallisen vertailukelpoisuuden varmistamiseksi tiedonkeruu on pyritty toteuttamaan asetelmaltaan ja kysymyksiltään mahdollisimman samankaltaisena koko aikasarjan ajan. Vuosien 2015 ja 2019 tutkimukset on toteutettu yhteistyössä Tilastokeskuksen kanssa, sitä aikaisemmin tiedonkeruusta vastasi Taloustutkimus. Vastausaktiivisuus on vaihdellut eri vuosina: vuoden 2015 tutkimusaineistossa oli korkein vastausaktiivisuus (62%). Lisäksi vuosien 2007 ja 2015 tutkimusaineistot kerättiin keväällä, ja vuosien 2011 ja 2019 puolestaan syksyllä/talvella. Alkuperäisaineistoissa puuttuvat tiedot on korvattu hieman eri tavalla, mutta tätä raporttia varten nämä käytännöt on pyritty yhtenäistämään.

Vuoden 2007 otoksessa ei ollut yläikärajaa. Muina vuosina tavoiteperusjoukkona on ollut 15–74-vuotias Manner-Suomen alueella asuva kotitalousväestö. Vuoden 2007 osalta tähän tilastotoon otettiin mukaan vain 15–74-vuotiaat.

Vastaajan oman rahapelaamisen ongelmallisuutta on kartoitettu kahdella mittarilla ajallisen ja kansainvälisen vertailukelpoisuuden maksimoimiseksi. Rahapeli-ongelman arviointi 12 viime kuukauden aikajänteellä on ollut mukana vuodesta 2007 alkaen. SOGS-mittaria (The South Oaks Gambling Screen; Lesieur & Blume 1987; 1993) on käytetty tutkimuksen ensisijaisena rahapeli-ongelmamittarina. Se mittaa 20 kysymyksen avulla rahapelikäyttämistä ja sen kielteisiä seurauksia. Suomalaisten rahapelaaminen - tutkimuksessa SOGS:a on käytetty jo vuodesta 2003 alkaen. Tosin vuonna 2003 mittauksen aikajänteenä oli koko elämä, vuonna 2007 koko elämä ja 12 viime kuukautta ja sen jälkeen vain 12 viime kuukautta. Keskeisin SOGS:n kritiikki on kohdistunut siihen, että sen avulla virheellisten positiivisten löydösten määrä on ollut korkea (Salonen ym. 2014). PGSI-mittari (The Problem Gambling Severity Index; Ferris & Wynne 2001) mittaa yhdeksän kysymyksen avulla rahapelaamisen ongelmallisuutta. Se soveltuu parhaiten muun muassa Pohjoismaiden vertailuun. Suomalaisten rahapelaaminen -tutkimuksessa PGSI:tä on käytetty vuodesta 2011 alkaen. PGSI:n pisteytyksistä on esitetty alkuperäisen (Ferris & Wynne 2001) lisäksi vaihtoehtoisia luokittelutapoja (Currie ym. 2010, Stone ym. 2015). Tämän takia tässä raportissa tuloksissa esitetään luvut, joita on mahdollista hyödyntää useampiin luokitteluvaihtoehtoihin. Luokittelutarkkuudeltaan PGSI on SOGS:a tiukempi käytettäessä katkaisukohtana kahdeksaa pistettä (Salonen ym. 2014).

Tarkasteltaessa ongelmallisen pelaamisen yleisyyttä läheisnäkökulmasta, kyseessä on vastaajan oma näkemys läheisen pelaamisesta. Tarkastelun aikajännettä ei ole määriteltä, joten vastaukset heijastelevat enemmänkin koko elämänmittaista aikajännettä. Näin ollen ongelman yleisyysluvut läheisnäkökulmasta eivät ole vertailukelpoisia 12 kuukauden aikajänteellä arvioituun vastaajan oman rahapeli-ongelman yleisyyteen (SOGS, PGSI).

Rahapelien valikoima ja tarjonta muuttuu jatkuvasti: uusia pelejä ja uudenlaisia pelityyppejä tulee markkinoille. Pelitarjonnan muuttumisen takia eri pelityyppien pelaamista on kartoitettu hieman eri tavalla eri vuosina. Ajallisen vertailukelpoisuuden mahdollistamiseksi joitain pelityyppejä on yhdistetty tätä tilastoa varten (liitetaulukko 6). Pelityyppien määrän tarkastelussa on niin ikään hyödynnetty edellä mainittua pelityyppilistaa, jonka lisäksi mukaan on laskettu yksityinen rahapelaaminen ja yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolinen rahapelaaminen. Kyseessä ei siis ole yksittäisten rahapelien määrä. Pelikehittelyn seurauksena myös saman pelityypin ominaisuudet, ja näin ollen myös pelien haitallisuus, ovat saattaneet muuttua vuoden 2007 ja 2019 välillä.

Vuonna 2019 vastaajat saivat ilmoittaa oman rahapelikulutuksensa haluamansa pelaamistiheyden mukaan. Aikaisempina vuosina rahapelikulutusta oli tiedusteltu hieman eri tavalla, minkä vuoksi tässä raportissa rahapelikulutuksesta ei tehdä aikavertailuja. Luottamusvälit on esitetty ainoastaan rahapelikulutuksen kumuloitumista tarkasteltaessa. Vuoden 2007 osalta kalibroituja korottavia painoja ei ollut käytettävissä, tämän takia luottamusvälejä ei pystytty laskemaan kyseisen vuoden osalta. Vuosien 2015 ja 2019 aineistoissa oli yhden poikkeavat havainnot, ja nämä korvattiin saman tutkimuksen toiseksi suurimmalla arvolla. Vuoden 2015 rahapelikulutus laskettiin rahapelaamisen useus huomioiden.

Vuosien 2007 ja 2011 aineistoissa on aluetiedot ovat valmiiksi luokiteltuna, mikä rajoittaa aluetarkastelua. Tämän takia tilastossa ei ole pystytty käyttämään yksityiskohtaisempaa tai ajankohtaisempaa (esim. sairaanhoitopiirit) alueluokittelua.

Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Keskeisimmät kysymykset on pyritty pitämään jokseenkin samoina tiedonkeruusta toiseen. Kysymysten muotoiluun on kuitenkin tehty parannuksia ja niitä on ajanmukaistettu muun muassa rahapelitarjonnan ja havaittujen haasteiden mukaan. Pysyvien osien lisäksi lomakkeelle on myös lisätty vaihtuvia osia kulloiseenkin tiedontarpeeseen pohjautuen. Tämä takia puhelinhaastattelun kokonaiskesto on vaihdellut eri vuosina.

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1:

Rahapelaamisen yleisyys 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 (%)

Liitetaulukko 2:

Pelannut päivittäin tai useita kertoja viikossa 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 (%)

Liitetaulukko 3:

Pelannut kerran viikossa 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 (%)

Liitetaulukko 4:

Pelannut 1–3 kertaa kuukaudessa 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 (%)

Liitetaulukko 5:

Pelannut harvemmin kuin kuukausittain 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 (%)

Liitetaulukko 6:

Pelannut seuraavia yksinoikeusjärjestelmässä tarjottavia rahapelejä 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 (%)

Liitetaulukko 7:

Rahapelaaminen eri pelin tarjoajien mukaan 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 (%)

Liitetaulukko 8:

Pelannut vähintään neljää eri pelityyppiä 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 (%)

Liitetaulukko 9:

Pelannut internetissä 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 (%)

Liitetaulukko 10:

Rahapeliongelma 12 viime kuukauden aikana (SOGS \geq 3 pistettä), osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 (%)

Liitetaulukko 11:

Pelannut vähintään riskitasolla 12 viime kuukauden aikana (SOGS \geq 1 pistettä), osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 (%)

Liitetaulukko 12:

Pelannut ilman ongelmia 12 viime kuukauden aikana (SOGS 0), osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 (%).

Liitetaulukko 13:

Rahapeliongelman vakavuus 12 viime kuukauden aikana (PGSI), osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2011–2019 (%)

Liitetaulukko 14:

Rahapeliongelmiin yleisyys rahapelaamiseen osallistumisen mukaan, osuus 15–74-vuotiaista pelaajista vuonna 2019 (%)

Liitetaulukko 15:

Rahapeliongelmiin yleisyys eri rahapelityyppejä 12 viime kuukauden aikana pelanneilla, osuus 15–74-vuotiaista pelaajista vuonna 2019 (%)

Liitetaulukko 16:

Rahapeliongelmiin yleisyys eri pelintarjoajien pelejä pelanneilla 12 viime kuukauden aikan, osuus 15–74-vuotiaista pelaajista vuonna 2019 (%)

Liitetaulukko 17:

Vähintään yhdellä läheisellä ollut ongelmallista rahapelaamista, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 (%)

Liitetaulukko 18:

Vähintään yhdellä ystävällä ollut ongelmallista rahapelaamista, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 (%)

Liitetaulukko 19:

Vähintään yhdellä perheenjäsenellä ollut ongelmallista rahapelaamista, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 (%)

Liitetaulukko 20:

Niiden 15–74-vuotiaiden vastaajien osuus vuosina 2007–2019 (%), joiden läheisillä on ollut ongelmallista rahapelaamista ja pelaajan suhden vastaajaan

Liitetaulukko 21:

Rahapelaamisen yleisyys 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 alueittain (%)

Liitetaulukko 22:

Pelannut vähintään kerran viikossa 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 alueittain (%)

Liitetaulukko 23:

Pelannut vähintään neljää eri pelityyppiä 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 alueittain (%)

Liitetaulukko 24:

Pelannut internetissä 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 alueittain (%)

Liitetaulukko 25:

Pelannut vähintään riskitasolla 12 viime kuukauden aikana (SOGS \geq 1 pistettä), osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 (%)

Liitetaulukko 26:

Vähintään yhdellä läheisellä ollut ongelmallista rahapelaamista, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 alueittain (%)

Liitekuvio 1:

Rahapelaamisen kokonaiskulutuksen kumuloituminen ja 95 %:n luottamusvälit pelaajilla vuonna 2007–2019

Liitetaulukko 1. Rahapelaamisen yleisyys 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 (%)

	2007	2011	2015	2019	p 2007 vs. 2019	p 2015 vs. 2019
Kaikki	73,2	77,9	80,0	78,4	<,001	,064
Sukupuoli						
Nainen	67,2	72,9	75,1	74,5	<,001	,670
Mies	79,4	83,0	85,0	82,2	,020	,017
Ikäryhmä						
15–17 vuotta	65,8	47,2	37,4	40,9	<,001	,492
18–24 vuotta	69,2	74,9	80,9	72,2	,336	,002
25–34 vuotta	75,7	83,9	83,7	83,6	<,001	,985
35–44 vuotta	78,8	80,8	83,0	84,8	,005	,387
45–54 vuotta	76,6	83,1	83,6	81,7	,018	,358
55–64 vuotta	71,7	79,4	82,9	79,1	,001	,054
65–74 vuotta	67,3	69,2	76,0	76,7	<,001	,727

Lähde: Suomalaisten rahapelaaminen 2019 väestötutkimus

Liitetaulukko 2. Pelannut päivittäin tai useita kertoja viikossa 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 (%)

	2007	2011	2015	2019	p 2007 vs. 2019	p 2015 vs. 2019
Kaikki	10,9	9,5	8,9	7,0	<,001	,002
Sukupuoli						
Nainen	6,1	4,6	5,2	3,1	<,001	,001
Mies	15,6	14,4	12,6	10,9	<,001	,096
Ikäryhmä						
15–17 vuotta	13,8	8,7	1,1
18–24 vuotta	13,5	8,1	8,2	2,8	<,001	,001
25–34 vuotta	10,1	8,4	6,5	4,5	<,001	,110
35–44 vuotta	11,5	8,7	6,5	7,5	,016	,475
45–54 vuotta	12,1	11,5	8,1	7,5	,004	,659
55–64 vuotta	9,5	10,9	12,4	9,0	,728	,029
65–74 vuotta	8,2	8,5	12,6	9,7	,338	,083

Lähde: Suomalaisten rahapelaaminen 2019 väestötutkimus

Liitetaulukko 3. Pelannut kerran viikossa 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 (%)

	2007	2011	2015	2019	2007 vs. 2019 ^p	2015 vs. 2019 ^p
Kaikki	29,7	26,1	25,1	22,2	<,001	,001
Sukupuoli						
Nainen	25,1	20,7	20,7	17,2	<,001	,004
Mies	34,4	31,6	29,5	27,1	<,001	,077
Ikäryhmä						
15–17 vuotta	16,8	10,6	3,8
18–24 vuotta	20,5	13,7	14,2	9,6	<,001	,037
25–34 vuotta	24,5	19,5	18,0	11,4	<,001	,001
35–44 vuotta	27,5	23,5	22,6	19,4	,001	,160
45–54 vuotta	35,5	31,6	28,1	25,2	<,001	,209
55–64 vuotta	35,1	33,7	34,5	30,1	,042	,064
65–74 vuotta	36,1	35,2	33,0	34,5	,554	,555

Lähde: Suomalaisten rahapelaaminen 2019 väestötutkimus

Liitetaulukko 4. Pelannut 1–3 kertaa kuukaudessa 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 (%)

	2007	2011	2015	2019	2007 vs. 2019 ^p	2015 vs. 2019 ^p
Kaikki	58,7	56,4	56,6	47,3	<,001	<,001
Sukupuoli						
Nainen	48,6	44,4	44,4	36,9	<,001	<,001
Mies	68,9	68,3	68,9	57,7	<,001	<,001
Ikäryhmä						
15–17 vuotta	51,5	27,3	17,6	7,4	<,001	,004
18–24 vuotta	55,6	50,5	52,1	32,7	<,001	<,001
25–34 vuotta	58,1	55,6	54,1	37,9	<,001	<,001
35–44 vuotta	61,5	55,7	54,5	48,6	<,001	,033
45–54 vuotta	62,6	61,7	60,3	54,2	,002	,019
55–64 vuotta	57,7	63,2	64,2	55,5	,386	<,001
65–74 vuotta	57,6	54,6	61,2	57,5	<,951	,147

Lähde: Suomalaisten rahapelaaminen 2019 väestötutkimus

Liitetaulukko 5. Pelannut harvemmin kuin kuukausittain 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 (%)

	2007	2011	2015	2019	p 2007 vs. 2019	p 2015 vs. 2019
Kaikki	14,4	21,5	23,3	31,1	<,001	<,001
Sukupuoli						
Nainen	18,5	28,5	30,7	37,6	<,001	<,001
Mies	10,2	14,5	16,0	24,5	<,001	<,001
Ikäryhmä						
15–17 vuotta	13,8	19,9	19,8	33,5	<,001	,003
18–24 vuotta	13,7	24,4	28,8	39,6	<,001	,001
25–34 vuotta	17,7	28,3	29,6	45,7	<,001	<,001
35–44 vuotta	17,1	24,8	28,4	36,1	<,001	,003
45–54 vuotta	13,7	21,4	23,3	27,7	<,001	,054
55–64 vuotta	13,8	16,1	18,7	23,8	<,001	,012
65–74 vuotta	9,4	14,5	14,8	19,3	<,001	,023

Lähde: Suomalaisten rahapelaaminen 2019 väestötutkimus

Liitetaulukko 6. Pelannut seuraavia yksinoikeusjärjestelmässä tarjottavia rahapelejä 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 (%)

	2007	2011	2015	2019	p 2007 vs. 2019	p 2015 vs. 2019
Viikoittaisia lottopelejä ja/tai Jokeria	63,4	68,2	69,1	63,6	,881	<,001
Päivittäisiä arvontapelejä	16,7	17,7	23,8	22,7	<,001	,228
Arpapelejä	35,3	34,3	42,9	47,2	<,001	<,001
Vedonlyöntiä / Vakio- tai moniveikkausta	20,5	13,1	14,9	13,4	<,001	,058
Rahapelejä Helsingin kasinolla	2,5	2,4	1,5	1,7	<,007	,473
Rahapeliautomaateilla muualla kuin kasinolla	36,3	33,0	29,8	30,6	<,001	,434
Pelinhoitajan hoitamaa pöytäpeliä muualla kuin kasinolla (ruletti, blackjack)	8,5	6,1	6,4	3,4	<,001	<,001
Hevospelejä	7,4	5,5	5,3	4,8	<,001	,244
Nettipokeria nettikasinolla	..	2,0	1,2	1,1	..	,482

Lähde: Suomalaisten rahapelaaminen 2019 väestötutkimus

Liitetaulukko 7. Rahapelaaminen eri pelin tarjoajien mukaan 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 (%)

	2007	2011	2015	2019	p 2007 vs. 2019	p 2015 vs. 2019
Vähintään yhtä yksinoikeusjärjestelmässä tarjottavaa rahapeliä	73,2	77,6	79,4	77,9	<,001	,080
Yksityistä vedonlyöntiä ja/tai korttipeliä rahapanoksin	8,2	6,1	4,5	4,2	<,001	,553
Vähintään yhtä yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolella tarjottavaa peliä (sis. PAF tai muu operaattori, ei yksityinen eikä PAF laivat)	4,4	4,1	5,1	6,2	<,001	,032
• Vähintään yhtä PAF:n rahapeliä	2,3	2,5	2,8	1,8	,162	,003
• Vähintään yhtä ulkomaisen tarjoajan peliä	2,9	2,4	3,3	5,4	<,001	<,001
PAF laivat	11,0	11,0	..	,964

Lähde: Suomalaisten rahapelaaminen 2019 väestötutkimus

Liitetaulukko 8. Pelannut vähintään neljää eri pelityyppiä 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 (%)

	2007	2011	2015	2019	p 2007 vs. 2019	p 2015 vs. 2019
Kaikki	18,9	16,0	21,6	20,7	,039	,329
Sukupuoli						
Nainen	10,1	7,9	12,6	12,7	,010	,975
Mies	27,7	24,1	30,5	28,7	,510	,196
Ikäryhmä						
15–17 vuotta	12,8	7,5	7,1	4,5	,005	,296
18–24 vuotta	29,4	22,2	31,7	25,3	,174	,033
25–34 vuotta	29,5	25,5	35,4	33,8	,097	,536
35–44 vuotta	19,8	16,4	27,0	27,4	,001	,860
45–54 vuotta	17,3	16,8	17,9	22,4	,019	,034
55–64 vuotta	12,4	9,9	16,8	14,3	,277	,164
65–74 vuotta	9,9	8,2	8,4	9,7	,888	,397

Lähde: Suomalaisten rahapelaaminen 2019 väestötutkimus

Liitetaulukko 9. Pelannut internetissä 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 (%)

	2007	2011	2015	2019	2007 vs. 2019 ^p	2015 vs. 2019 ^p
Kaikki	9,2	19,5	23,6	36,3	<,001	<,001
Sukupuoli						
Nainen	5,9	13,4	17,1	27,2	<,001	<,001
Mies	12,4	25,6	30,1	46,0	<,001	<,001
Ikäryhmä						
15–17 vuotta	3,1	5,0	4,4	4,0	,631	,843
18–24 vuotta	12,6	20,8	25,0	37,5	<,001	<,001
25–34 vuotta	16,1	32,4	37,5	46,8	<,001	<,001
35–44 vuotta	11,2	25,7	32,0	49,7	<,001	<,001
45–54 vuotta	10,5	22,2	25,0	42,7	<,001	<,001
55–64 vuotta	4,9	12,1	18,5	34,1	<,001	<,001
65–74 vuotta	2,5	5,4	10,1	20,5	<,001	<,001

Lähde: Suomalaisten rahapelaaminen 2019 väestötutkimus

Liitetaulukko 10. Rahapeliongelma 12 viime kuukauden aikana (SOGS \geq 3 pistettä), osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 (%)

	2007	2011	2015	2019	2007 vs. 2019 ^p	2015 vs. 2019 ^p
Kaikki	3,2	2,7	3,3	3,0	,600	,443
Sukupuoli						
Nainen	1,7	1,2	2,4	2,1	,432	,461
Mies	4,8	4,3	4,3	4,0	,238	,674
Ikäryhmä						
15–17 vuotta	10,7	3,7
18–24 vuotta	5,4	3,8	6,0	5,3	,933	,646
25–34 vuotta	4,3	4,1	3,7	4,8	,604	,319
35–44 vuotta	3,4	2,0	3,5	2,7	,483	,430
45–54 vuotta	2,1	2,7	2,2	2,4	,765	,877
55–64 vuotta	0,8	2,1	3,5	2,3	,016	,152
65–74 vuotta	2,3	1,4	2,2	2,3	,984	,882

Lähde: Suomalaisten rahapelaaminen 2019 väestötutkimus

Liitetaulukko 11. Pelannut vähintään riskitasolla 12 viime kuukauden aikana (SOGS \geq 1 pistettä), osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 (%)

	2007	2011	2015	2019	2007 vs. 2019 ^p	2015 vs. 2019 ^p
Kaikki	18,6	16,1	18,3	13,7	<,001	<,001
Sukupuoli						
Nainen	12,2	10,3	14,1	10,3	,056	<,001
Mies	25,1	21,8	22,6	17,1	<,001	<,001
Ikäryhmä						
15–17 vuotta	32,7	17,4	12,1	3,4	<,001	,002
18–24 vuotta	32,8	26,5	30,9	20,5	<,001	<,001
25–34 vuotta	22,8	20,9	24,0	21,8	,645	,323
35–44 vuotta	18,2	12,8	16,0	12,7	,005	,083
45–54 vuotta	15,9	14,5	15,9	11,9	,030	,029
55–64 vuotta	12,0	13,1	17,1	10,9	,508	<,001
65–74 vuotta	10,3	9,9	11,5	10,8	,768	,684

Lähde: Suomalaisten rahapelaaminen 2019 väestötutkimus

Liitetaulukko 12. Pelannut ilman ongelmia 12 viime kuukauden aikana (SOGS 0 pistettä), osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 (%)

	2007	2011	2015	2019	2007 vs. 2019 ^p	2015 vs. 2019 ^p
Kaikki	54,8	61,9	61,7	64,7	<,001	,004
Sukupuoli						
Nainen	55,1	62,6	61,1	64,3	<,001	,032
Mies	54,6	61,1	62,3	65,1	<,001	,057
Ikäryhmä						
15–17 vuotta	33,2	29,6	25,3	37,5	,382	,013
18–24 vuotta	36,8	48,4	50,0	48,2	<,001	,597
25–34 vuotta	53,0	62,9	59,6	61,8	,001	,403
35–44 vuotta	60,9	68,0	66,9	72,1	<,001	,039
45–54 vuotta	60,9	68,6	67,8	70,0	<,001	,379
55–64 vuotta	59,8	66,3	65,9	68,4	<,001	,286
65–74 vuotta	57,2	59,2	65,5	65,9	,001	,566

Lähde: Suomalaisten rahapelaaminen 2019 väestötutkimus

Liitetaulukko 13. Rahapeliongelman vakavuus 12 viime kuukauden aikana (PGSI), osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2011–2019 (%)

	2007	2011	2015	2019
PGSI ≥ 8 pistettä	..	0,6	0,5	0,7
PGSI = 5–7 pistettä	..	0,6	1,0	0,9
PGSI = 3–4 pistettä	..	1,8	1,8	1,5
PGSI = 1–2 pistettä	..	9,6	8,7	6,7
PGSI = 0 pistettä	..	65,3	68,1	68,5
Ei pelaa	..	22,1	20,0	21,8

Lähde: Suomalaisten rahapelaaminen 2019 väestötutkimus

Liitetaulukko 14. Rahapeliongelmien yleisyys pelaamiseen osallistumisen mukaan 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista pelaajista vuonna 2019

	Vähintään kerran viikossa pelanneiden osuus (%)	Pelattujen pelityyppien määrä, keskiarvo	SOGS ≥ 1 pistettä	SOGS ≥ 3 pistettä
12 viime kuukauden aikana pelanneet	37,2	2,7	17,5	3,9
Rahapelaamisen useus				
Päivittäin tai useita kertoja viikossa	-	4,1	39,9	16,4
Kerran viikossa	-	2,8	18,6	3,6
1–3 kertaa kuukaudessa	-	3,0	18,1	2,8
Harvemmin	-	2,0	11,1	1,9
Rahapelityyppien määrä				
5 tai useampia pelityyppejä	61,4	-	43,4	13,6
4 pelityyppiä	42,8	-	27,0	5,8
3 pelityyppiä	40,0	-	16,0	2,2
2 pelityyppiä	34,7	-	10,5	1,7
1 pelityyppi	24,5	-	8,9	1,8
Pelaamisen kanava				
Vain kivijalassa	30,0	2,1	12,7	2,3
Vain internetissä	46,0	2,4	15,4	3,4
Internetissä ja kivijalassa	45,3	3,9	27,7	7,1
Veikkauksen asiakkuus				
Etusiakas	40,3	2,9	20,4	4,4
Hopea-asiakas	71,0	3,8	25,0	6,0
Kulta-asiakas	82,7	4,2	28,0	7,3
EOS / ei halua sanoa	41,9	3,0	15,5	4,3
Ei tietoa	23,6	1,9	11,8	2,3
Yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolisten pelitilien määrä				
1 ulkopuolinen pelitili	44,1	4,4	37,0	16,1
2 ulkopuolista pelitiliä	56,7	5,3	63,6	25,0
≥ 3 ulkopuolista pelitiliä	61,8	5,4	52,6	25,0
0 ulkopuolista pelitiliä / ei tietoa	33,3	4,2	42,9	19,0
Pelannut vain Veikkauksen pelejä	35,9	2,5	14,8	2,4

Lähde: Suomalaisten rahapelaaminen 2019 väestötutkimus

Liitetaulukko 15. Rahapeliongelmien yleisyys eri pelintyyppejä pelanneilla 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista pelaajista vuonna 2019

	Vähintään kerran viikossa pelanneiden osuus (%)	Pelattujen pelityyppien määrä, keskiarvo	SOGS ≥ 1 pistettä (%)	SOGS ≥ 3 pistettä (%)
Kaikki pelaajat	37,2	2,7	17,4	3,9
Viikoittaisia lottopelejä ja/tai Jokeria	43,7	2,9	17,6	3,8
Päivittäisiä arvontapelejä ¹	54,3	4,0	26,0	6,3
Arpapelejä	34,9	3,2	19,2	4,5
• Veikkauksen pahviset raaputusarvat	33,8	3,1	18,4	4,3
• Veikkauksen internetarvat	48,9	4,3	32,1	8,5
Vedonlyöntiä / Vakio- tai moniveikkausta	55,9	4,6	31,1	8,0
Rahapelejä Helsingin kasinolla	45,5	5,6	40,9	19,4
Rahapeliautomaateilla muualla kuin kasinolla	43,7	3,9	29,4	7,5
• Pelipisteissä	44,1	3,9	29,2	7,6
• Pelisaleissa	61,7	4,5	53,6	19,1
• Veikkauksen nettisivuilla	53,7	4,6	44,2	14,4
Pelinhoitajan hoitamaa pöytäpeliä muualla kuin kasinolla (ruletti, blackjack)	47,7	5,6	48,9	14,8
Hevospelejä	55,5	4,6	34,0	8,9
Nettipokeria nettikasinolla	57,1	6,5	44,2	14,0

Lähde: Suomalaisten rahapelaaminen 2019 väestötutkimus

Liitetaulukko 16. Rahapeliongelmien yleisyys eri pelintarjoajien pelejä pelanneilla 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista pelaajista vuonna 2019

	Vähintään kerran viikossa pelanneiden osuus (%)	Pelattujen pelityyppien määrä, keskiarvo	SOGS ≥ 1 pistettä	SOGS ≥ 3 pistettä
Kaikki pelaajat	37,2	2,7	17,4	3,9
Pelannut vain Veikkauksen pelejä	36,2	2,5	14,9	2,4
Yksityistä vedonlyöntiä ja/tai korttipeliä rahapanoksin	37,5	4,6	28,4	7,1
Yksinoikeusjärjestelmän ulkopuolella tarjottavia (sis. PAF tai muu operaattori, ei yksityinen)	50,2	4,8	45,0	19,5
• PAF:n rahapelejä internetissä	71,2	5,1	55,4	30,1
• Vähintään yhtä ulkomaisen tarjoajan peliä internetissä	51,4	4,9	50,7	21,4
PAF laivat	36,0	4,4	29,5	6,8

Lähde: Suomalaisten rahapelaaminen 2019 väestötutkimus

Liitetaulukko 17. Vähintään yhdellä läheisellä ollut ongelmallista rahapelaamista, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 (%)

	2007	2011	2015	2019	p 2007 vs. 2019	p 2015 vs. 2019
Kaikki	19,0	19,3	19,3	21,1	,028	,011
Sukupuoli						
Nainen	17,0	18,7	19,3	20,6	,004	,296
Mies	20,9	19,9	19,3	21,8	,497	,042
Ikäryhmä						
15–17 vuotta	18,4	17,3	9,3	9,7	,016	,918
18–24 vuotta	26,1	20,4	23,3	27,9	,633	,144
25–34 vuotta	22,7	21,0	25,3	29,1	,009	,111
35–44 vuotta	20,8	20,9	22,0	23,9	,176	,406
45–54 vuotta	16,2	19,6	18,1	20,8	,030	,203
55–64 vuotta	16,1	18,7	17,8	19,2	,106	,451
65–74 vuotta	14,2	14,7	13,4	13,7	,785	,875

Lähde: Suomalaisten rahapelaaminen 2019 väestötutkimus

Liitetaulukko 18. Vähintään yhdellä ystävällä ollut ongelmallista rahapelaamista, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 (%)

	2007	2011	2015	2019	p 2007 vs. 2019	p 2015 vs. 2019
Kaikki	13,4	12,4	12,6	13,7	,652	,153
Sukupuoli						
Nainen	9,9	10,3	10,3	11,2	,175	,334
Mies	16,9	14,4	15,0	16,2	,547	,291
Ikäryhmä						
15–17 vuotta	15,3	12,4	6,6	6,8	,010	,932
18–24 vuotta	18,5	14,1	17,9	20,5	,464	,321
25–34 vuotta	16,8	14,4	17,2	19,3	,239	,302
35–44 vuotta	16,3	15,5	14,2	16,1	,916	,346
45–54 vuotta	10,9	11,1	11,3	11,6	,655	,843
55–64 vuotta	10,4	10,9	11,0	11,4	,532	,791
65–74 vuotta	8,2	8,2	7,7	8,8	,709	,479

Lähde: Suomalaisten rahapelaaminen 2019 väestötutkimus

Liitetaulukko 19. Vähintään yhdellä perheenjäsenellä ollut ongelmallista rahapelaamista, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 (%)

	2007	2011	2015	2019	2007 vs. 2019 ^p	2015 vs. 2019 ^p
Kaikki	6,7	8,6	9,3	10,0	<,001	,317
Sukupuoli						
Nainen	8,2	10,3	11,7	11,9	<,001	,812
Mies	5,1	6,8	7,0	8,0	<,001	,199
Ikäryhmä						
15–17 vuotta	4,6	6,8	3,8	4,0	,771	,949
18–24 vuotta	9,6	8,1	9,1	11,9	,275	,173
25–34 vuotta	7,2	8,5	11,5	13,8	<,001	,216
35–44 vuotta	5,9	7,2	11,4	9,8	,009	,335
45–54 vuotta	6,4	10,1	9,2	10,5	,006	,423
55–64 vuotta	6,2	9,6	9,0	10,6	,002	,271
65–74 vuotta	6,6	7,4	7,2	6,0	,690	,372

Lähde: Suomalaisten rahapelaaminen 2019 väestötutkimus

Liitetaulukko 20. Niiden 15–74-vuotiaiden vastaajien osuus vuosina 2007–2019 (%), joiden läheisillä on ollut ongelmallista rahapelaamista ja pelaajan suhteen vastaajaan

	2007	2011	2015	2019	2007 vs. 2019 ^p	2015 vs. 2019 ^p
Vähintään yhdellä perheenjäsenellä	6,7	8,6	9,3	10,0	<,001	,317
• Isällä	1,4	2,0	2,2	2,5	<,001	,385
• Äidillä	0,5	0,8	1,2	0,9	,053	,176
• Veljellä tai siskolla	2,0	2,7	2,9	3,2	,001	,414
• Isovanhemmalla / isovanhemmilla	0,7	1,0	1,5	1,3	,021	,405
• Puolisolla	1,4	1,7	1,8	2,1	,013	,339
• Omalla lapsella / lapsilla	1,2	1,6	1,7	1,5	,256	,506

Lähde: Suomalaisten rahapelaaminen 2019 väestötutkimus

Liitetaulukko 21. Rahapelaamisen yleisyys 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 alueittain (%)

	2007	2011	2015	2019	2007 vs. 2019 ^p	2015 vs. 2019 ^p
Kaikki	73,2	77,9	80,0	78,4	<,001	,064
Alue						
Uusimaa	71,7	80,4	78,3	75,9	,024	,162
Varsinais-Suomi/Satakunta	72,5	76,7	81,3	75,8	,224	,026
Päijät-Häme/Kanta-Häme	78,6	79,3	80,8	83,3	,150	,426
Pirkanmaa	71,2	78,4	78,4	79,6	,006	,667
Keski-Suomi	75,5	73,2	78,6	75,0	,908	,366
Kymenlaakso/Etelä-Karjala	72,8	77,4	89,9	85,5	,001	,136
Etelä- ja Pohjois-Savo/Pohjois-Karjala	76,7	77,9	77,8	80,6	,196	,308
Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa, Etelä-Pohjanmaa	71,8	75,5	82,5	78,1	,073	,142
Pohjois-Pohjanmaa/Kainuu/Lappi	72,7	77,4	79,7	79,8	,008	,960

Lähde: Suomalaisten rahapelaaminen 2019 väestötutkimus

Liitetaulukko 22. Pelannut vähintään kerran viikossa 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 alueittain (%)

	2007	2011	2015	2019	2007 vs. 2019 ^p	2015 vs. 2019 ^p
Kaikki	40,6	35,6	34,0	29,2	<,001	<,001
Alue						
Uusimaa	36,5	32,4	29,1	22,8	<,001	<,001
Varsinais-Suomi/Satakunta	45,4	35,7	33,2	25,6	<,001	,006
Päijät-Häme/Kanta-Häme	47,6	41,3	38,6	35,1	,003	,390
Pirkanmaa	38,5	34,4	29,4	30,3	,016	,780
Keski-Suomi	47,1	34,6	32,5	30,8	,001	,700
Kymenlaakso/Etelä-Karjala	45,6	38,7	45,2	41,8	,402	,461
Etelä- ja Pohjois-Savo/Pohjois-Karjala	41,7	39,9	37,6	36,0	,082	,607
Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa, Etelä-Pohjanmaa	36,6	33,1	33,5	29,1	,047	,210
Pohjois-Pohjanmaa/Kainuu/Lappi	38,0	36,8	39,3	31,5	,030	,008

Lähde: Suomalaisten rahapelaaminen 2019 väestötutkimus

Liitetaulukko 23. Pelannut vähintään neljää eri pelityyppiä 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 alueittain (%)

	2007	2011	2015	2019	2007 vs. 2019 ^p	2015 vs. 2019 ^p
Kaikki	18,9	16,0	21,6	20,7	,039	,329
Alue						
Uusimaa	20,0	15,6	20,4	20,6	,714	,896
Varsinais-Suomi/Satakunta	17,9	14,3	21,8	21,7	,122	,967
Päijät-Häme/Kanta-Häme	23,9	23,1	19,8	19,6	,201	,940
Pirkanmaa	17,9	16,5	23,1	19,4	,585	,201
Keski-Suomi	18,1	14,2	22,1	23,6	,176	,720
Kymenlaakso/Etelä-Karjala	19,2	16,1	22,1	24,1	,188	,605
Etelä- ja Pohjois-Savo/Pohjois-Karjala	16,3	16,2	23,4	21,6	,047	,506
Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa, Etelä-Pohjanmaa	15,8	11,3	18,9	16,3	,858	,383
Pohjois-Pohjanmaa/Kainuu/Lappi	19,5	17,7	23,5	21,0	,559	,326

Lähde: Suomalaisten rahapelaaminen 2019 väestötutkimus

Liitetaulukko 24. Pelannut internetissä 12 viime kuukauden aikana, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 alueittain (%)

	2007	2011	2015	2019	2007 vs. 2019 ^p	2015 vs. 2019 ^p
Kaikki	13,1	21,0	23,6	36,6	<,001	<,001
Alue						
Uusimaa	17,5	20,4	23,6	37,2	<,001	<,001
Varsinais-Suomi/Satakunta	12,3	19,5	21,5	34,0	<,001	<,001
Päijät-Häme/Kanta-Häme	9,4	22,8	24,1	36,6	<,001	,001
Pirkanmaa	11,5	19,9	21,2	34,4	<,001	<,001
Keski-Suomi	15,2	19,6	23,8	38,9	<,001	,001
Kymenlaakso/Etelä-Karjala	12,0	27,4	21,7	39,5	<,001	<,001
Etelä- ja Pohjois-Savo/Pohjois-Karjala	8,2	19,7	24,5	37,5	<,001	<,001
Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa, Etelä-Pohjanmaa	10,1	16,7	20,7	30,1	<,001	,005
Pohjois-Pohjanmaa/Kainuu/Lappi	14,3	25,3	29,2	40,5	<,001	<,001

Lähde: Suomalaisten rahapelaaminen 2019 väestötutkimus

Liitetaulukko 25. Pelannut vähintään riskitasolla 12 viime kuukauden aikana (SOGS \geq 1 pistettä), osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 (%)

	2007	2011	2015	2019	2007 vs. 2019 ^p	2015 vs. 2019 ^p
Kaikki	18,6	16,1	18,3	13,7	<,001	<,001
Alue						
Uusimaa	19,4	15,9	18,4	11,1	<,001	<,001
Varsinais-Suomi/Satakunta	16,4	15,1	18,7	14,3	,339	,048
Päijät-Häme/Kanta-Häme	21,4	20,4	16,0	12,3	,004	,202
Pirkanmaa	18,6	13,7	15,1	18,4	,935	,203
Keski-Suomi	17,2	16,6	20,9	16,8	,929	,271
Kymenlaakso/Etelä-Karjala	21,7	12,5	20,2	16,8	,161	,338
Etelä- ja Pohjois-Savo/Pohjois-Karjala	21,9	17,4	17,4	12,7	<,001	,050
Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa, Etelä-Pohjanmaa	12,4	13,8	20,2	13,5	,694	,019
Pohjois-Pohjanmaa/Kainuu/Lappi	17,1	18,0	19,2	14,7	,304	,052

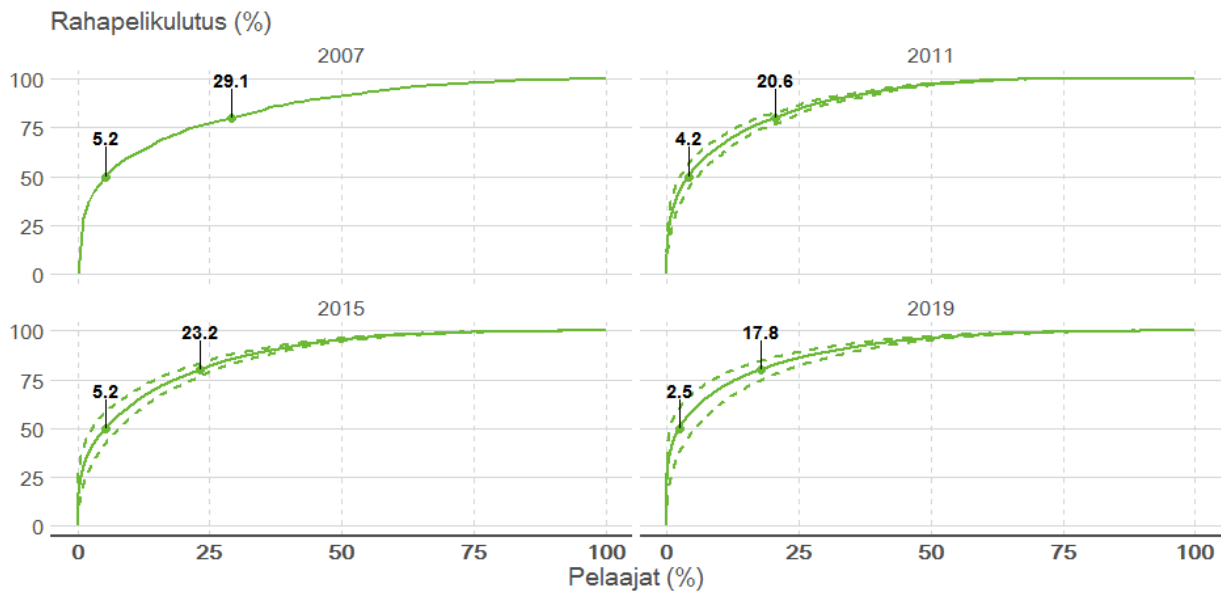
Lähde: Suomalaisten rahapelaaminen 2019 väestötutkimus

Liitetaulukko 26. Vähintään yhdellä läheisellä ollut ongelmallista rahapelaamista, osuus 15–74-vuotiaista vastaajista vuosina 2007–2019 alueittain (%)

	2007	2011	2015	2019	2007 vs. 2019 ^p	2015 vs. 2019 ^p
Kaikki	19,0	19,3	19,3	21,1	,028	,011
Alue						
Uusimaa	20,4	21,7	18,8	22,2	,164	,037
Varsinais-Suomi/Satakunta	17,1	15,3	17,5	24,2	,002	,006
Päijät-Häme/Kanta-Häme	21,4	18,8	24,1	18,5	,274	,094
Pirkanmaa	17,9	19,3	19,7	25,1	,064	,064
Keski-Suomi	17,2	20,9	18,8	15,4	,476	,342
Kymenlaakso/Etelä-Karjala	20,3	16,1	20,9	16,8	,409	,254
Etelä- ja Pohjois-Savo/Pohjois-Karjala	19,7	20,4	17,4	21,1	,530	,162
Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa, Etelä-Pohjanmaa	19,5	18,4	19,7	19,4	,976	,938
Pohjois-Pohjanmaa/Kainuu/Lappi	16,1	18,4	20,0	20,0	,341	,998

Lähde: Suomalaisten rahapelaaminen 2019 väestötutkimus

Liitekuvio 1. Rahapelaamisen kokonaiskulutuksen kumuloituminen ja 95 %:n luottamusvälit pelaajilla vuosina 2007–2019

Lähde: Suomalaisten rahapelaaminen 2019 väestötutkimus